

Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2011/12:138 Skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Med anledning av propositionen har fyra följdmotioner med sammanlagt 16 yrkanden väckts. I betänkandet behandlar utskottet även 67 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011 som rör djurskydd och djurhälsovård.

Propositionen innehåller förslag till ändringar i djurskyddslagen (1988:534) som syftar till att fullt ut genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Ändringarna innebär bl.a. följande. Definitionen av djurförsök utvidgas till att omfatta bevarande av en stam av djur med förändrad arvs massa. Det införs ett krav på att djurförsök ska klassificeras efter svårhetsgrad. Av ett tillstånd att använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur ska det framgå vem som är innehavare av tillståndet liksom vem eller vilka som är föreståndare och vilken veterinär eller expert som är knuten till verksamheten. Vidare föreslås att tillståndshavaren ska ha ansvaret för att reglerna följs i en verksamhet som innefattar försöksdjur. Godkännande att använda djur i djurförsök föreslås kunna återkallas. En ny straffbestämmelse föreslås som innebär att överträdelse av bestämmelser om kompetens och metoder vid infångande av vilt levande djur avsedda att användas som försöksdjur straffbeläggs. Vidare görs bedömningen att den djurförsöksetiska prövningen bör finansieras med avgifter.

Utöver de förslag som är motiverade av direktivet föreslås bl.a. att det inrättas en central djurförsöksetisk nämnd. De nuvarande djurförsöksetiska nämnderna föreslås bli benämnda regionala djurförsöksetiska nämnder. Den centrala djurförsöksetiska nämnden föreslås ha till uppgift att pröva överklaganden av beslut som har meddelats av en regional djurförsöksetisk nämnd. Den centrala nämnden föreslås även ha till uppgift att i efterhand utvärdera genomförda djurförsök.

Regeringen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2013.

Utskottet ställer sig bakom de bedömningar som regeringen har gjort i propositionen och föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag. Utskottet föreslår med anledning av ett motionsyrkande (S) från den allmänna motionstiden 2011 ett tillkännagivande om att regeringen bör arbeta för att det inom EU införs en tydlig märkning av kött som kommer från djur som har slaktats utan bedövning. Utskottet föreslår att övriga motionsyrkanden avslås. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen tidigare har behandlat under mandatperioden, och dessa motionsförslag behandlas därför förenklat.

I betänkandet finns 23 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning	10
Bakgrund	10
Propositionens huvudsakliga innehåll	11
Utskottets överväganden	12
Skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål	12
Propositionen	12
Motionerna	15
Utskottets ställningstagande	17
Djurhållning m.m.	28
Motionerna	28
Utskottets ställningstagande	30
Slaktmetoder	43
Motionerna	43
Utskottets ställningstagande	43
Djurtransporter	44
Motionen	44
Utskottets ställningstagande	45
Djurskyddstillsyn	45
Motionerna	45
Utskottets ställningstagande	46
Straff m.m.	50
Motionerna	50
Utskottets ställningstagande	50
Importåtgärder, märkning m.m.	53
Motionerna	53
Utskottets ställningstagande	54
Djurhälsofrågor	57
Motionerna	57
Utskottets ställningstagande	57
Motioner som bereds förenklat	58
Utskottets ställningstagande	58
Reservationer	59
1. Den centrala djurförsöksetiska nämnden, punkt 1 (S)	59
2. Den centrala djurförsöksetiska nämnden, punkt 1 (V)	60
3. Definition av djurförsök, punkt 3 (V)	60
4. Ansökan om djurförsök, punkt 4 (V)	61
5. Djurskyddsorganisationers möjlighet att överklaga, punkt 5 (MP, V)	61
6. Avgift för prövning, punkt 6 (MP)	62
7. Avgift för prövning, punkt 6 (V)	63
8. Handlingsplan för att minska antalet djurförsök, punkt 7 (MP, V)	63
9. Ett 3R-center, punkt 8 (S)	64

10. Ett 3R-center, punkt 8 (MP, V)	65
11. Validering av alternativa metoder, punkt 9 (SD)	65
12. Kemikalier och djurfria försöksmetoder, punkt 11 (S, MP, V)	66
13. Kosmetikaprodukter m.m., punkt 12 (S, MP, V)	67
14. Djurhållning m.m., punkt 13 (S, MP, V)	67
15. Pälsdjur, punkt 14 (S)	68
16. Pälsdjur, punkt 14 (MP, V)	70
17. Slaktmetoder, punkt 15 (MP, V)	71
18. Djurskyddstillsyn, punkt 17 (SD)	71
19. Straff m.m., punkt 18 (SD)	72
20. Importförbud, punkt 19 (SD)	73
21. Märkning vid import av kött från djur som har slaktats utan bedövning, punkt 21 (M, FP, C, KD)	73
22. Dvärgbandmask, punkt 22 (S)	75
23. Djursmittsutredningen, punkt 23 (S)	75
Särskilda yttranden	77
1. Djurskyddstillsyn, punkt 17 (S)	77
2. Djurskyddstillsyn, punkt 17 (MP)	77
3. Halal- och kosherslaktat kött, punkt 20 (SD)	78
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 24 (S)	78
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	79
Propositionen	79
Följdmotionerna	79
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	80
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	88
<i>Bilaga 3</i>	
Reservanternas lagförslag	95
<i>Bilaga 4</i>	
Reservanternas lagförslag	96
<i>Bilaga 5</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 24	97

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den centrala djurförsöksetiska nämnden

Riksdagen antar 21 c § och 21 d § regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534). Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:138 i denna del och avslår motionerna

2011/12:MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 4 och

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 i denna del.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

2. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:138 i denna del.

3. Definition av djurförsök

Riksdagen avslår motion

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 3 (V)

4. Ansökan om djurförsök

Riksdagen avslår motion

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 4 (V)

5. Djurskyddsorganisationers möjlighet att överklaga

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkande 3 och

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 i denna del.

Reservation 5 (MP, V)

6. Avgift för prövning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkande 4 och

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 6 (MP)

Reservation 7 (V)

7. Handlingsplan för att minska antalet djurförsök

Riksdagen avslår motionerna

2011/12: MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP)
yrkande 5,

2011/12: MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och

2011/12: MJ438 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M).

Reservation 8 (MP, V)

8. Ett 3R-center

Riksdagen avslår motionerna

2011/12: MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP)
yrkandena 1 och 2,

2011/12: MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1,

2011/12: MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 och

2011/12: MJ215 av Elin Lundgren (S) i denna del.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (MP, V)

9. Validering av alternativa metoder

Riksdagen avslår motion

2011/12: MJ15 av Josef Fransson och Richard Jomshof (båda SD).

Reservation 11 (SD)

10. Forskningsmedel

Riksdagen avslår motion

2011/12: MJ453 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkande 1.

11. Kemikalier och djurfria försöksmetoder

Riksdagen avslår motionerna

2011/12: MJ336 av Helena Leander (MP) yrkandena 3 och 4 samt

2011/12: MJ453 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkande 2.

Reservation 12 (S, MP, V)

12. Kosmetikprodukter m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12: MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt

2011/12: MJ215 av Elin Lundgren (S) i denna del.

Reservation 13 (S, MP, V)

13. Djurhållning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12: MJ213 av Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S),

2011/12: MJ227 av Lars Gustafsson (KD),

2011/12: MJ243 av Jan Ertsborn m.fl. (FP) yrkandena 1–6,

2011/12: MJ304 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S),

2011/12: MJ361 av Catharina Bråkenhielm (S),

2011/12: MJ362 av Catharina Bråkenhielm (S),

2011/12: MJ365 av Catharina Bråkenhielm (S),

2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 14,
2011/12:MJ403 av Jan Ericson (M),
2011/12:MJ413 av Erik A Eriksson (C),
2011/12:MJ436 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkandena 1
och 2 i denna del och
2011/12:MJ476 av Fredrick Federley (C).

Reservation 14 (S, MP, V)

14. Pälsdjur

Riksdagen avslår motionerna
2011/12:MJ203 av Jens Holm m.fl. (V),
2011/12:MJ220 av Helena Leander m.fl. (MP),
2011/12:MJ264 av Anna Steele (FP),
2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 18,
2011/12:MJ436 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkande 2 i
denna del och
2011/12:MJ443 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (MP, V)

15. Slaktmetoder

Riksdagen avslår motionerna
2011/12:MJ219 av Helena Leander och Maria Ferm (båda MP) och
2011/12:MJ404 av Jan Ericson (M).

Reservation 17 (MP, V)

16. Djurtransporter

Riksdagen avslår motion
2011/12:MJ372 av Catharina Bråkenhielm (S).

17. Djurskyddstillsyn

Riksdagen avslår motionerna
2011/12:MJ249 av Isak From och Katarina Köhler (båda S),
2011/12:MJ334 av Anna Steele (FP),
2011/12:MJ366 av Catharina Bråkenhielm (S),
2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 11,
2011/12:MJ430 av Jörgen Hellman m.fl. (S) och
2011/12:MJ439 av Carina Herrstedt (SD).

Reservation 18 (SD)

18. Straff m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2011/12:MJ222 av Agneta Gille (S),
2011/12:MJ234 av Marianne Åhman (FP),
2011/12:MJ369 av Catharina Bråkenhielm (S) och

2011/12:MJ388 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M).

Reservation 19 (SD)

19. Importförbud

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:MJ443 av Richard Jomshof (SD) yrkande 2 och

2011/12:MJ461 av Richard Jomshof och David Lång (båda SD) yrkande 1.

Reservation 20 (SD)

20. Halal- och kosherslaktat kött

Riksdagen avslår motion

2011/12:MJ461 av Richard Jomshof och David Lång (båda SD) yrkandena 2 och 4.

21. Märkning vid import av kött från djur som har slaktats utan bedövning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ368 av Catharina Bråkenhielm (S) och avslår motion

2011/12:MJ461 av Richard Jomshof och David Lång (båda SD) yrkande 3.

Reservation 21 (M, FP, C, KD)

22. Dvärgbandmask

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 16 och

2011/12:MJ412 av Helena Lindahl och Inger Fredriksson (båda C).

Reservation 22 (S)

23. Djursmittsutredningen

Riksdagen avslår motion

2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 15.

Reservation 23 (S)

24. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 31 maj 2012

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjälmared (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyy Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD) och Jens Holm (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2011/12:138 Skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring av djurskyddslagen (1988:534). Förslagen har granskats av Lagrådet. Regeringen har i allt väsentligt följt Lagrådets förslag till ändringar.

Med anledning av propositionen har fyra motioner med sammanlagt 16 yrkanden väckts. I betänkandet behandlar utskottet även 67 motionsyrkanden som rör djurskydd och djurhälsovård från den allmänna motionstiden 2011. Utskottet föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör arbeta för att det inom EU införs en tydlig märkning av kött som kommer från djur som har slaktats utan bedövning. Övriga motionsyrkanden avstyrks. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under mandatperioden, och dessa motionsförslag behandlas därför förenklat. I betänkandet finns 23 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Utskottet höll den 3 maj 2012 en intern utfrågning om djurskyddsutredningens betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75).

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål (EUT 276, 20.10.2010, s. 33) trädde i kraft den 10 november 2010. Direktivet innehåller bestämmelser till skydd för försöksdjur. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaternas nationella författningar senast den 10 november 2012. Dessa bestämmelser ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2013.

En departementspromemoria, Genomförande av EU:s direktiv om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål (Ds 2011:12), har tagits fram inom Regeringskansliet. Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Landsbygdsdepartementet (dnr L2011/1109).

I promemorian lämnas, utöver ändringar till följd av det nämnda direktivet, även ett förslag om utökad anmälningsplikt till kontrollmyndighet om djur inte hålls eller sköts enligt djurskyddslagen. Samma förslag, och andra förslag om anmälningsplikt, lämnas i betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75). Regeringen avser att bereda frågan om anmälningsplikt till kontrollmyndighet inom ramen för det ärendet.

Regeringen uppdrog i mars 2006 åt en särskild utredare att bl.a. överväga om den nuvarande instansordningen för överklaganden av de djurförsöksetiska nämndernas beslut borde behållas eller om en organisation med en central partssammansatt nämnd borde införas, efter modell från etikprövningen av forskning som avser människor. Utredningen, som antog namnet 2006 års djurförsöksetiska utredning, överlämnade i augusti 2007 betänkandet Etiskt godkännande av djurförsök – nya former för överprövning (SOU 2007:57). Betänkandet har remissbehandlats, och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Landsbygdsdepartementet (dnr Jo2007/2644).

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i djurskyddslagen (1988:534) som syftar till att fullt ut genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Ändringarna innebär bl.a. följande. Definitionen av djurförsök utvidgas till att omfatta bevarande av en stam av djur med förändrad arvs massa. Det införs ett krav på att djurförsök ska klassificeras efter svårhetsgrad. Av ett tillstånd att använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur ska det framgå vem som är innehavare av tillståndet liksom vem eller vilka som är föreståndare och vilken veterinär eller expert som är knuten till verksamheten. Vidare föreslås att tillståndshavaren ska ha ansvaret för att reglerna följs i en verksamhet som innefattar försöksdjur. Godkännande att använda djur i djurförsök föreslås kunna återkallas. En ny straffbestämelse föreslås som innebär att överträdelse av bestämmelser om kompetens och metoder vid infångande av vilt levande djur avsedda att användas som försöksdjur straffbeläggs. Regeringen gör vidare bedömningen att den djurförsöksetiska prövningen bör finansieras med avgifter.

Utöver de förslag som är motiverade av direktivet föreslår regeringen bl.a. att det inrättas en central djurförsöksetisk nämnd. De nuvarande djurförsöksetiska nämnderna föreslås bli benämnda regionala djurförsöksetiska nämnder. Den centrala djurförsöksetiska nämnden föreslås ha till uppgift att pröva överklaganden av beslut som har meddelats av en regional djurförsöksetisk nämnd. Den centrala nämnden föreslås även ha till uppgift att i efterhand utvärdera genomförda djurförsök.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Utskottets överväganden

Skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionsyrkanden (S, MP, SD, V) om den centrala djurförsöksetiska nämnden, definitionen av djurförsök, djurskyddsorganisationers möjlighet att överklaga, avgift för prövning, ansökan om djurförsök, handlingsplan för att minska antalet djurförsök, ett 3R-center, validering av alternativa metoder, forskningsmedel samt kemikalier och djurfria försöksmetoder.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (V), 3 (V), 4 (V), 5 (MP, V), 6 (MP), 7 (V), 8 (MP, V), 9 (S), 10 (MP, V), 11 (SD), 12 (S, MP, V) och 13 (S, MP, V).

Propositionen

Allmänna utgångspunkter

Direktiv 2010/63/EU ersätter ett tidigare direktiv, 1986 års direktiv. Så som framhålls i propositionen har många av det nya direktivets bestämmelser redan i dag sin motsvarighet i den svenska lagstiftningen. Direktivet är formulerat så att det i hög grad ska vara möjligt för medlemsstater att behålla befintliga nationella strukturer och system. I det svenska regelverket behöver justeringar göras i såväl djurskyddslagen och djurskyddsförordningen som i Jordbruksverkets föreskrifter, enligt regeringen. I propositionen föreslås de lagändringar som fordras för att uppfylla kraven i direktivet om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Direktivet medför vidare ett flertal ändringar i djurskyddsförordningen. Dessa, och överväganden när det gäller behov av ändringar i Jordbruksverkets föreskrifter, behandlas i viss utsträckning i propositionen. Direktivet möjliggör för medlemsstaterna att behålla bestämmelser som syftar till ett mer långtgående skydd av försöksdjur. I de fall de svenska bestämmelserna innehåller sådana striktare bestämmelser är utgångspunkten att de bestämmelserna ska behållas. I propositionen behandlas även sådana bedömningar i viss utsträckning.

Propositionens innehåll

I propositionen föreslår regeringen att definitionen av djurförsök ska utökas till att även omfatta bevarande av en stam av djur med förändrad arvsmassa genom avel med bibehållande av djurens genetiska egenskaper i det fall djur kan orsakas lidande. Vidare föreslås att definitionen av försöks-

djur ska utvidgas till att omfatta alla djur som är avsedda att användas i djurförsök. Begreppet försöksdjur ska även omfatta djur som har använts eller varit avsedda att användas i djurförsök och som förvaras på en anläggning eller i ett annat förvaringsutrymme för försöksdjur.

När det gäller direktivets krav på att den alternativa metod som ersätter djurförsök ska vara vetenskapligt tillfredsställande gör regeringen bedömningen att det redan är genomfört i svensk lagstiftning.

Enligt propositionen ska det tydliggöras i djurskyddslagen att djur som avlivas, i andra fall än genom slakt, ska skonas från onödigt obehag och lidande.

Regeringen föreslår också att viltlevande försöksdjur ska fångas av personer som har den utbildning och kompetens som krävs för uppgiften samt med metoder som utsätter djuren för minsta möjliga lidande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om utbildning, kompetens och metoder vid infångandet av sådana djur.

När det gäller den etiska bedömningen av djurförsök föreslår regeringen att den djurförsöksetiska nämnden ska klassificera djurförsök utifrån graden av lidande hos djuret i kategorierna terminal, ringa svårhet, måttlig svårhet eller avsevärd svårhet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om ansökan om etiskt godkännande. Vidare föreslås att den djurförsöksetiska nämnden även ska besluta om djurförsöket ska utvärderas i efterhand vid prövning av ett ärende om användning av försöksdjur. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om utvärdering i efterhand av godkända djurförsök. Enligt regeringen bör den icke-tekniska sammanfattningen uppdateras med uppgiften om att ett djurförsök ska utvärderas i efterhand och med resultatet av utvärderingen. Regeringen bedömer att ett beslut om etiskt godkännande bör gälla i högst fem år från dagen för beslutet och föreslår vidare att ett etiskt godkännande om användning av djur i djurförsök ska kunna återkallas av en djurförsöksetisk nämnd om djurförsöket inte utförs i enlighet med godkännandet. Enligt regeringen bör de djurförsöksetiska nämnderna inom ramen för prövningen av ett ärende om etiskt godkännande ta ställning till om det finns vetenskapliga skäl att medge undantag från vissa bestämmelser som reglerar verksamhet med försöksdjur.

Vad beträffar uppfödare, leverantörer och användare av försöksdjur föreslår regeringen att den som har tillstånd att använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur ska se till att verksamheten bedrivs enligt djurskyddslagen, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen. En eller flera föreståndare ska ansvara för verksamhet som innebär användning, uppfödning, förvaring eller tillhandahållande av försöksdjur. Vidare föreslås att en kvalificerad expert ska ge råd och anvisningar om användning, uppfödning, förvaring eller tillhandahållande av försöksdjur, i stället för en veterinär, i de fall där det är lämpligare. Enligt propositionen ska den fysiska person

som är innehavare av tillståndet eller, om innehavaren är en juridisk person, en ställföreträdare för denne, anges i tillståndet. Även den eller de personer som är föreståndare och veterinär eller expert ska anges i tillståndet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om uppgifter, utbildning och kompetens för den person som har till uppgift att se till att verksamheten bedrivs enligt gällande regler samt för veterinären eller experten. I propositionen föreslås vidare att bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för den som föder upp, förvarar eller använder försöksdjur att märka djur m.m. ska utvidgas till att gälla även skyldighet att lämna information om enskilda djur. Det föreslås också att det vid användning, uppfödning, förvaring eller tillhandahållande av försöksdjur ska finnas ett djurskyddsorgan. Detta organ ska ge råd till personalen i frågor om djurskydd och övervaka verksamheten från djurskyddssynpunkt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ges rätt att meddela föreskrifter om djurskyddsorganets sammansättning och ytterligare föreskrifter om dess uppgifter.

Enligt propositionen bör Jordbruksverkets försöksdjursråd vara nationell kommitté för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål.

En central djurförsöksetisk nämnd ska inrättas. Den ska ha till uppgift att pröva överklaganden av beslut som har meddelats av en regional djurförsöksetisk nämnd. Nämndens namn ska vara Centrala djurförsöksetiska nämnden. Nämnden ska även ha till uppgift att i efterhand utvärdera genomförda djurförsök. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om den centrala djurförsöksetiska nämnden. Regeringen gör bedömningen att bestämmelser om den centrala djurförsöksetiska nämnden bör tas in i djurskyddslagen. När det gäller den centrala djurförsöksetiska nämndens storlek, sammansättning och beslutförmåga föreslår regeringen att den ska bestå av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare, och sex övriga ledamöter. Av de övriga ledamöterna ska fyra ha vetenskaplig kompetens och två vara lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen. Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal när ett ärende avgörs. Ledamöter och ersättare ska utses av regeringen. Den centrala nämnden ska vara beslutförmåga när ordföranden samt minst tre ledamöter med vetenskaplig kompetens och minst en lekman är närvarande. Ordföranden ska ensam kunna fatta beslut om avvisning eller avskrivning av ärenden på formell grund och om rättelse av skrivfel och liknande. Ordföranden ska också ha rätt att lämna över sådana uppgifter till en föredragande vid den centrala djurförsöksetiska nämnden.

Regeringen föreslår vidare att dagens djurförsöksetiska nämnder ska benämnas regionala djurförsöksetiska nämnder. Enligt propositionen bör Jordbruksverket vara värmyndighet för Centrala djurförsöksetiska nämnden. Vidare bör organisationen för de nuvarande djurförsöksetiska näm-

terna behållas. I propositionen föreslås att en regional djurförsöksetisk nämnds beslut i ett ärende om etisk prövning av djurförsök ska få överklagas till Centrala djurförsöksetiska nämnden. Den centrala nämndens beslut ska inte få överklagas. Regeringen gör bedömningen att det förslag som innebär att ett ärende ska kunna överlämnas från en regional djurförsöksetisk nämnd till den centrala djurförsöksetiska nämnden för avgörande i det fall en ansökan ger upphov till frågor av ny och principiell karaktär eller om den regionala nämnden är oenig om utgången av den djurförsöksetiska prövningen inte bör genomföras.

När det gäller straff föreslår regeringen att överträdelser av föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om krav på kompetens och metoder vid infångande av viltlevande djur ska straffbeläggas genom en ny straffbestämmelse. Straffskalan ska vara böter. Vidare gör regeringen bedömningen att djurskyddslagens straffbestämmelser bör behållas när det gäller överträdelse av kravet på att användning av djur i djurförsök ska ha godkänts av en djurförsöksetisk nämnd.

Regeringen anser att den som ansöker om att få ett godkännande för att använda djur i djurförsök bör betala en avgift för den djurförsöksetiska prövningen. Regeringen bör få disponera dessa avgifter, enligt propositionen. Kostnaden för utvärdering av genomförda djurförsök i efterhand bör finansieras med allmänna medel.

Beträffande konsekvenser av regeringens förslag framhåller regeringen att merparten av de föreslagna förändringarna inte kommer att innebära några ökade kostnader för aktörerna eftersom de faktiska effekterna bedöms vara små. De förslag som främst bedöms medföra ökade kostnader enligt regeringen är krav på klassificering av djurförsök, krav på utvärderingar i efterhand och inrättande av djurskyddsorgan hos uppfödare, leverantörer och användare av försöksdjur. Till detta kommer initiala kostnader för utbildning om den förändrade lagstiftningen. Regeringens bedömning är att det är uppfödare, leverantörer och användare av försöksdjur, de djurförsöksetiska nämnderna, Jordbruksverket och den utvärderingsansvariga myndigheten som kommer att få extra kostnader med anledning av förslaget.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2011/12:MJ13 (S) yrkande 4 bör riksdagen besluta att den centrala djurförsöksetiska nämnden ska bestå av en ordförande och sju övriga ledamöter och att fyra av de övriga ledamöterna ska ha vetenskaplig kompetens och tre vara lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen. Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal när ett ärende avgörs. Vid lika röstetal har ordföranden utslags-

röst. I kommittémotion 2011/12:MJ14 (V) yrkande 5 delvis anförs att antalet ledamöter med vetenskaplig kompetens och lekmän bör vara lika i den centrala djurförsöksetiska nämnden.

Enligt yrkande 1 i sistnämnda motion bör all användning av försöksdjur omfattas av kraven på etisk prövning och tillämpningen av principen om 3R. Det framhålls att den nuvarande svenska definitionen bör behållas eftersom den är vidare än definitionen i direktivet, t.ex. omfattar den alla djur som avlivas i syfte att deras organ ska användas för vetenskapliga experiment. I samma motion yrkande 4 anförs att den som ansöker om att få ett godkännande för att använda djur i djurförsök bör åläggas att tydligt ange vilka eftersökningar som gjorts inom vart och ett av de tre områdena Refine, Reduce och Replace, alltså att förfinas, begränsa antalet djur eller helt ersätta djurförsöket.

Vidare anförs i samma motion yrkande 5 delvis att djurskyddsorganisationer ska kunna överklaga beslut om att godkänna djurförsök till den centrala djurförsöksetiska nämnden. Även i motion 2011/12:MJ12 (MP) yrkande 3 framhålls att djurskyddsorganisationer bör ges möjlighet att överklaga besluten i de regionala djurförsöksetiska nämnderna.

I sistnämnda motion (yrkande 4) framhålls att avgiften för prövningen i de djurförsöksetiska nämnderna bör utformas med hänsyn till effekterna för djurskyddet eftersom klokt utformade avgifter kan tjäna ett dubbelt syfte, dels som styrmedel för att ersätta djurförsök med alternativa metoder, dels för att minska antalet djur som utnyttjas i försöken. Enligt kommittémotion 2011/12:MJ14 (V) yrkande 6 bör intäkterna från avgifterna för djurförsöksetisk prövning oavkortat gå till satsningar på 3R.

I flera motioner påpekas att det slutliga målet enligt direktivet är att ersätta alla försök på levande djur i vetenskapliga syften och i undervisningssyfte så snart det är vetenskapligt möjligt att göra det och att det därför behövs en handlingsplan för att minska antalet djurförsök. I motion 2011/12:MJ438 (M) anförs att man bör se över möjligheten att skapa en handlingsplan för hur arbetet ska bedrivas för att minska antalet djurförsök och det lidande som djur utsätts för i djurförsök. Enligt motion 2011/12:MJ12 (MP) yrkande 5 bör Jordbruksverket få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur antalet djurförsök och försöksdjurens lidande ska minskas, och berörda myndigheter bör få i uppdrag att minska djurförsöken inom sina områden. Enligt kommittémotion 2011/12:MJ14 (V) yrkande 2 bör regeringen anta en handlingsplan med konkreta åtgärder för hur antalet djur i djurförsök ska kunna bringas ned till ett minimum. Det anförs vidare att handlingsplanen ska kunna stämmas av årsvis och sektorsvis.

I flera motioner efterfrågas även ett 3R-center. I motion 2011/12:MJ215 (S) delvis framhålls att regeringen bör återkomma med ett förslag om att inrätta ett 3R-center som kan bistå de djurförsöksetiska nämnderna med kunskap om alternativa metoder. Att ett sådant center skulle kunna bistå med hjälp och kunskap till de jurister, forskare och lekmän som arbetar i de djurförsöksetiska nämnderna framhålls även i kommittémotion 2011/12:

MJ13 (S) yrkande 1. I samma yrkande anförs även att ett 3R-center skulle kunna vara ett expertstöd vid utvärderingar av djurförsök i efterhand. Enligt motion 2011/12:MJ12 (MP) yrkande 1 bör ett 3R-center snarast inrättas för att Sverige till fullo ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt direktivet. Det anförs vidare att 3R-centret med fördel kan förläggas till det nationella centret för djurvälstånd (Scaw), givet att tillräckliga resurser ges. I yrkande 2 framhålls att om ett sådant center inrättas torde det vara lämpligare att det även ansvarar för utvärderingen av djurförsök i efterhand. Enligt kommittémotion 2011/12:MJ14 (V) yrkande 3 bör ett 3R-center etableras i Sverige för att utveckla metoderna kring 3R. Det anförs vidare att centret ska ha en rådgivande funktion gentemot de djurförsöksetiska nämnderna och andra myndigheter och också ha i uppdrag att utvärdera utförda djurförsök.

Enligt motion 2011/12:MJ15 (SD) bör regeringen ge Jordbruksverket i uppdrag att gemensamt med Vetenskapsrådet, forskningsinstitutionerna och andra aktörer intensifiera arbetet med forskning och utveckling om alternativa metoder. Jordbruksverket bör även ges skyldighet att, lämpligen efter samråd med SLU och Vetenskapsrådet, godkänna alternativa metoder som anses uppfylla kraven för "tillfredsställande metod".

I motion 2011/12:MJ453 (M) yrkande 1 framhålls att medlen till forskning för att ersätta djurförsök behöver ökas. Enligt samma motion bör en strategi tas fram för hur Sverige ska bidra till utvecklingen av kemikalietester utan djurförsök, med beaktande av det arbete som pågår inom de s.k. Tox21-projekten i USA (yrkande 2). Det framhålls även att alternativ till djurförsök inte bara bör utvecklas av etiska skäl, utan också av starka vetenskapliga, praktiska och ekonomiska skäl.

I motion 2011/12:MJ336 (MP) yrkande 3 framhålls att arbete bör bedrivas inom Reach för att djurfria försöksmetoder används där så är möjligt. Vidare anförs i samma motion (yrkande 4) att EU:s lagstiftning på växtskyddsmedels- och biocidområdet behöver anpassas till den utveckling som skett, så att djurfria försöksmetoder används där så är möjligt.

Enligt kommittémotion 2011/12:MJ13 (S) yrkande 2 bör regeringen agera kraftfullt i EU för att se till att förbudet mot att sälja djurtestade kosmetikaprodukter inte skjuts upp ytterligare. I samma motion yrkande 3 anförs att regeringen bör verka för att ett EU-förbud mot djurtestade husdjursprodukter införs, liknande det som gäller för djurtestade kosmetikaprodukter. Detta framhålls även i motion 2011/12:MJ215 (S).

Utskottets ställningstagande

Överväganden med anledning av propositionen

Som framgår ovan föreslår regeringen att den centrala djurförsöksetiska nämnden ska bestå av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare, och sex övriga ledamöter. Av de övriga ledamöterna ska fyra ha

vetenskaplig kompetens och två vara lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen. Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal, när ett ärende avgörs. Utskottet noterar att detta motsvarar sammansättningen på den överprövningsinstans som gäller vid etikprövning vid forskning. När den sammansättningen diskuterades anfördes det i den då aktuella propositionen (prop. 2002/03:50, Etikprövning vid forskning) att en överprövningsinstans vid beslutsfattande bör ha en relativt liten sammansättning, bl.a. av det skälet att en snabb hantering därigenom underlättas. Vidare framhölls att några av remissinstanserna hade framfört att det borde vara fler ledamöter i den centrala nämnden, men att regeringen ansåg att en sammansättning med ett relativt litet antal ledamöter lämpar sig bäst för den typ av överprövning som den centrala nämnden ska göra. Det material som ska finnas vid prövningen i den centrala nämnden ska vara sådant att det kan ligga till grund för den vetenskapliga bedömningen. Regeringen framhöll att den centrala nämnden ska kunna göra en ny bedömning av ärendet och däri ingående avvägningsfrågor med utgångspunkt i materialet. Vidare anfördes att det också var angeläget att den centrala nämnden med sin överblick kan verka för en enhetlig tillämpning över hela landet. Regeringen föreslog därför att den centrala nämnden skulle bestå av en ordförande och sex ledamöter. Av ledamöterna skulle fyra ha vetenskaplig kompetens och två företräda allmänna intressen. Det framhölls att man härigenom uppnådde en forskarmajoritet även i överprövningsinstansen som liknar den i de regionala myndigheterna, samtidigt som nämndens storlek var mer anpassad för en överprövningssituation jämfört med de regionala nämndernas sammansättning. Som anförts ovan i betänkandet har Lagrådet yttrat sig över den nu aktuella propositionen (protokoll vid sammanträde 2012-03-20). Av yttrandet framgår att när det gäller den djurförsöksetiska nämnden har Lagrådet beaktat motsvarande regler enligt lagen om etikforskning som avser människor. Lagrådet anför att det inte ser några sakliga skäl för att regleringarna ska vara olika. Som framgår av propositionen delar regeringen Lagrådets uppfattning. Utskottet, som inte har någon annan uppfattning, tillstyrker regeringens förslag när det gäller sammansättningen av den centrala djurförsöksetiska nämnden. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2011/12: MJ13 (S) yrkande 4 och 2011/12: MJ14 (V) yrkande 5 i denna del.

Utskottet ansluter sig i övrigt till regeringens överväganden och tillstyrker även lagförslaget i resterande delar.

När det gäller definitionen av djurförsök konstaterar utskottet att djurskyddslagens definition utgår från djurens användningsområde och att definitionen, med undantag av djur som används i undervisning, inte innebär något krav på att djur utsätts för eller ens riskerar att utsättas för lidande. Den svenska lagstiftningens definition av djurförsök är således vidare än direktivets definition. I promemorian Genomförande av EU:s direktiv om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål bedöms att den vida definitionen av djurförsök i djurskyddslagen innebär en hög

nivå av djurskydd och är väl förankrad hos dem som är involverade i verksamhet med djurförsök. I promemorian föreslås således att den definitionen behålls även i framtiden. Utskottet uppmärksammar dock att flera remissinstanser anser att definitionen bör ändras så att den i likhet med direktivets definition innehåller ett krav på att det ska föreligga risk för lidande hos djuret. I betänkandet En ny djurskyddslag (SOU 2011:75) föreslås att den svenska definitionen av djurförsök ändras så att den motsvarar direktivets definition av försök. Av utredarens direktiv följer att utredarens förslag ska syfta till att uppnå minst samma djurskyddsnivå som i dag samt att utredaren ska beakta regeringens mål om och arbete med regelförenkling och företagens administrativa kostnader. De administrativa bördor och extra samhällskostnader som bestämmelserna om djurförsök medför, med t.ex. krav på etiskt godkännande, är enligt utredarens syn endast befojade om det finns ett reellt behov av extra skydd för dessa djur. Enligt utredaren kan en begränsning av definitionen av djurförsök så att den enbart avser användning som riskerar att medföra lidande för djuren inte ses som en försämring av dagens djurskyddsnivå. De djur som används för vetenskapliga ändamål utan att orsakas lidande skyddas av djurskyddslagens generella bestämmelser. Utredaren föreslår därför att definitionen av vad som är ett djurförsök ändras så att den överensstämmer med den som gäller inom övriga EU. Utskottet noterar emellertid att utredaren – mot bakgrund av att den definition av djurförsök som föreslås i direktivet inte omfattar avlivning av djur för att deras organ ska användas för bl.a. vetenskapliga ändamål – föreslår att dessa djur definieras som försöksdjur för att säkerställa att dessa djur i framtiden omfattas av övriga bestämmelser som rör försöksdjur. Härigenom kommer de att omfattas av lagens krav på verksamhetstillstånd. Även försöksdjursbestämmelserna om bl.a. hållande och skötsel, avlivning, journalföring och märkning gäller därmed för dessa djur. Värt att notera är vidare kravet på att myndigheten vid beviljande av verksamhetstillstånd för uppfödning av försöksdjur ska beakta behovet av sådana försöksdjur. Utskottet konstaterar att betänkandet för närvarande bereds inom regeringskansliet. Som framgår av propositionen kommer frågan om definitionen av djurförsök och om den bör innehålla ett krav på lidande eller inte att behandlas på nytt i anslutning till beredningen av det nämnda betänkandet. Utskottet anser i likhet med regeringen att den nuvarande definitionen bör behållas i avvaktan på detta.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12:MJ14 (V) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Med anledning av frågan om vad en ansökan ska innehålla noterar utskottet inledningsvis att det i propositionen framhålls att principen om ersättning, begränsning och förfining, även kallad 3R-principen, är av central betydelse vid användning av djur i djurförsök. Enligt denna princip definieras alternativ till djurförsök såsom varje metod som innebär en ersättning – replacement – av försöksdjursanvändning, en begränsning – reduction –

av antalet använda försöksdjur eller förfining – refinement – av djurens situation. Principen kommer till uttryck i artikel 4 i direktivet. Av direktivet följer att djurförsök inte får äga rum om inte principen har iakttagits.

I nationella bestämmelser finns 3R-principen uttryckt i 19 § djurskyddslagen och i föreskrifter utfärdade av Djurskyddsmyndigheten. I 19 § 1–3 djurskyddslagen anges att djur får användas i djurförsök endast om syftet med användningen inte kan uppnås med någon annan tillfredsställande metod utan användning av djur och om så få djur som möjligt används samt om verksamheten utformas så att djuren inte utsätts för större lidande än vad som är absolut nödvändigt.

I artikel 37.1 i direktivet anges vad en ansökan om användning av djur i djurförsök ska innehålla. Bland annat ställs kravet att den ska innehålla en icke-teknisk projektsammanfattning, dvs. en sammanfattning av projektet som är avsedd för lekmän. I artikel 43.1 i direktivet preciseras kraven på vilka uppgifter som den icke-tekniska sammanfattningen ska innehålla. Där anges bl.a. att sammanfattningen ska innehålla information om projektets syften, antal och typ av djur som ska användas samt dokumentation om att 3R-principen är uppfylld. Utskottet noterar att det i dag inte finns något uttryckligt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en ansökan om användning av djur i djurförsök. Däremot bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i 21 § djurskyddslagen att meddela föreskrifter om den djurförsöksetiska nämndens godkännande. Utskottet anser därför i likhet med regeringen att det bör införas ett nytt bemyndigande i djurskyddslagen som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om ansökan om användning av djur i djurförsök. Som framhålls i propositionen omfattar bemyndigandet bl.a. vilka uppgifter som ska lämnas i en ansökan.

Utskottet konstaterar slutligen att enligt 21 § 3 djurskyddslagen (med föreslagna redaktionella ändringar) får en ansökan om djurförsök bifallas endast om en sådan användning av djur kan anses angelägen från allmän synpunkt och förutsättningarna i 19 § 1–3 är uppfyllda. Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att motion 2011/12:MJ14 (V) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

När det gäller rätten att överklaga noterar utskottet att det i 2006 års djurförsöksetiska utredning (SOU 2007:57) föreslås att en regional djurförsöksetisk nämnds beslut i ett ärende om prövning av användning av djur i djurförsök ska få överklagas till den centrala nämnden av försöksledaren, om beslutet har gått denne emot. Utredningen föreslår vidare att försöksledaren ska vara den som ansöker om etiskt godkännande av användning av djur i djurförsök. Regeringens förslag i den nu aktuella propositionen innebär att de regionala djurförsöksetiska nämnderna har till uppgift att fatta beslut i såväl ärenden om etiskt godkännande av användning av djur i djurförsök som i frågor om återkallelse av sådana godkännanden. Utskottet

anser liksom regeringen att båda dessa typer av beslut bör kunna överklagas till den centrala nämnden. Vem som ska ha rätt att överklaga nämndens beslut i dessa avseenden bör enligt såväl regeringens som utskottets mening avgöras enligt bestämmelserna om överklagande i 22 § förvaltningslagen (1986:223). Enligt denna paragraf får beslutet överklagas av den som det angår, om det har gått denne emot. Utskottet anser i likhet med utredningen att den centrala djurförsöksetiska nämndens beslut inte bör vara möjliga att överklaga. Det är betydelsefullt att handläggningen av ett överklagat ärende kan avslutas inom rimlig tid. Ytterligare möjligheter till överklagande riskerar att förlänga handläggningstiden. Som anförs i propositionen måste kraven på rättssäkerhet samt de krav som i övrigt kan följa av artikel 6 i Europakonventionen anses vara uppfyllda genom möjligheten till överprövning av den regionala djurförsöksetiska nämndens beslut i den centrala nämnden. Utskottet noterar att detta motsvarar vad som gäller för beslut som har fattats av Centrala etikprövningsnämnden för forskning som avser människor. Utskottet konstaterar även att djurskyddsorganisationerna är representerade i de regionala nämnderna liksom i den centrala djurförsöksetiska nämnden. Enligt uppgifter från Landsbyggsdepartementet finns det för närvarande inte några planer på att införa en talerätt för djurskyddsorganisationer. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:MJ12 (MP) yrkande 3 och 2011/12:MJ14 (V) yrkande 5 i denna del.

När det gäller avgifterna för prövningen vill utskottet inledningsvis påminna om att för att en avgift inte ska anses som en skatt krävs det att den enskilde får en motprestation för den avgift som denne betalar till det allmänna. I propositionen framhålls att avgiften för den djurförsöksetiska prövningen bör bestämmas i syfte att uppnå full kostnadstäckning. Vid en total kostnad för prövningen om drygt 5 miljoner kronor och ungefär 1 900 ärenden att bedöma per år bör avgiften för att ansöka om djurförsöksetisk prövning, för att uppnå full kostnadstäckning, uppgå till i genomsnitt ca 3 000 kronor per ansökan. Utskottet anser i likhet med regeringen att avgifterna för olika slag av ärenden bör differentieras så att de så långt som möjligt motsvarar den faktiska kostnaden för prövningen och att avgifternas storlek bör bestämmas närmare genom myndighetsföreskrifter. Så som framhålls i propositionen bör avgifterna disponeras av Jordbruksverket, som de regionala djurförsöksetiska nämnderna är en del av. Det kan i sammanhanget noteras att riksdagen har beslutat att regeringen har rätt att disponera avgifter som rör djurskydd (prop. 2005/06:100, bet. 2005/06:FiU21, rskr. 2005/06:370). I likhet med regeringen anser utskottet att avgiftssystemet så långt som möjligt bör utformas för att motverka att sådana oönskade effekter uppkommer som flera remissinstanser har pekat på. Som framhålls i propositionen bör utgångspunkten vid en differentiering av avgifterna vara hur mycket av nämndens resurser som behöver tas i anspråk för en viss typ av ansökan. Detta innebär exempelvis att en ansökan som avser ett omfattande projekt bör leda till en betydligt högre avgift

än en ansökan som avser ett eller några få försök eller enklare förfaranden såsom standardiserade tester. Utskottet anser liksom regeringen att det är angeläget att ansökningar om etisk prövning av djurförsök är så överskådliga och tydliga att nämnden kan göra en fullgod etisk bedömning av ärendet. Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att motionerna 2011/12:MJ12 (MP) yrkande 4 och 2011/12:MJ14 (V) yrkande 6 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Övergripande frågor om alternativa metoder till djurförsök m.m.

Som utskottet anförde i betänkande 2011/12:MJU2 framhålls i 2012 års budgetproposition att Nationellt centrum för djurvälstånd (Scaw) sedan 2008 samordnar och utvecklar verksamhet inom djurskyddsområdet. Nätverk av experter anlitas för att säkerställa att aktuell vetenskaplig kunskap tas till vara och sprids. Scaw har under åren 2010 och 2011 tilldelats sammanlagt 10 miljoner kronor för att utveckla samordningen av djurskyddsarbetet inom EU. Scaw har även utsetts till nationell kontaktpunkt för validering av alternativ till djurförsök. I budgetpropositionen anför regeringen även att man också i fortsättningen prioriterar EU-arbetet inom djurskyddsområdet och att man anser att det är viktigt att EU:s framtida djurskyddsstrategi håller en hög djurvälståndsnivå. Vidare framhålls att regeringen arbetar för att det EU-centrum för djurskydd som planeras inom strategin ska förläggas till Sverige.

I den aktuella propositionen anförts att regeringen i maj 2011 fattade beslut (beslut 2011-05-26) om ett gemensamt uppdrag till Jordbruksverket, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) – Nationellt centrum för djurvälstånd och Vetenskapsrådet om alternativa metoder till djurförsök. Uppdraget innebär bl.a. att göra en översyn av de djurförsöksetiska nämndernas arbete i fråga om alternativa metoder och vid behov lämna förslag om hur verksamheten kan utvecklas, särskilt i ljuset av genomförandet av direktivet. Utskottet konstaterar att det i uppdraget ingår att utarbeta ett förslag till hur det framtida nationella arbetet inom området för alternativa metoder till djurförsök i enlighet med 3R-principen (replace, reduce, refine) bör bedrivas. Uppdraget innebär att göra en samlad bedömning av de frågor som t.ex. hör samman med utveckling, validering och användning av alternativa metoder för djurförsök. Enligt beslutet ingår det i detta arbete att bedöma om de berörda myndigheternas resurser används effektivt för att uppnå målet att så långt möjligt begränsa användningen av försöksdjur. Vid behov ska åtgärder föreslås för att inom den befintlig myndighetsstrukturen utveckla samarbetet mellan olika aktörer. I uppdraget ingår även att lämna förslag på åtgärder som behöver vidtas för att Sverige ska leva upp till de krav med avseende på alternativa metoder som ställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU. Myndigheterna ska göra en översyn av de djurförsöksetiska nämndernas arbete i fråga om alternativa metoder och vid behov lämna förslag om hur verksamheten kan utvecklas. Uppdraget innebär också att en bedömning ska göras av hur det riktade forskningsstödet

för utveckling av alternativa metoder till djurförsök används och om det kan utvecklas. Myndigheterna ska vid behov återkomma med förslag på förbättringar, t.ex. i fråga om prioriteringar, uppföljning och spridning av information. Alternativa metoder är relevanta för alla områden som innebär en användning av försöksdjur. Förslag ska lämnas till hur alternativa metoder kan synliggöras och drivas även hos de myndigheter som inte har ett direkt ansvar för försöksdjursfrågor. Uppdraget ska samordnas av Jordbruksverket och redovisas till Regeringskansliet senast den 15 juni 2012.

När det gäller frågan om vem som ska utvärdera djurförsök i efterhand noterar utskottet att det i promemorian Genomförande av EU:s direktiv om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål, anförs att en central djurförsöksetisk nämnd lämpligen skulle kunna ansvara för den utvärdering i efterhand som enligt direktivet ska göras av vissa djurförsök. Utskottet konstaterar även att flera remissinstanser anser att detta är en lämplig ordning. Utskottet anser i likhet med regeringen att den centrala djurförsöksetiska nämnden bör ha till uppgift att utföra utvärderingar av djurförsök i efterhand. Det förhållandet att den centrala nämnden vid prövning av överklagade ärenden kan komma att fatta beslut i frågan om en utvärdering av ett visst djurförsök ska göras i efterhand utgör inte något hinder för att nämnden utför utvärderingen. Som anförs i propositionen har beslutet om att det ska göras en utvärdering ingen betydelse för utvärderingens innehåll och resultat. Utskottet anser liksom regeringen att utvärderingarna kan komma att tillföra nämnden kunskap som är värdefull även vid nämndens handläggning av överklagade ärenden. Som regeringen anför bör det vara möjligt för den centrala djurförsöksetiska nämnden att vid behov ta hjälp av externa experter för att utföra utvärderingarna.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12:MJ438 (M), 2011/12:MJ12 (MP) yrkandena 1, 2 och 5, 2011/12:MJ14 (V) yrkandena 2 och 3, 2011/12:MJ13 (S) yrkande 1 och 2011/12:MJ215 (S) i denna del lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller uppdrag till Jordbruksverket och andra aktörer för att intensifiera arbetet med forskning och utveckling om alternativa metoder och godkännande av alternativa metoder hänvisar utskottet till det ovan nämnda uppdraget till Jordbruksverket, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) – Nationellt centrum för djurvelfärd och Vetenskapsrådet. Utskottet påminner även om att för att nya metoder ska godkännas för användning vid registrering av t.ex. kemikalier kräver myndigheterna en noggrann utvärdering. En sådan utvärderingsprocess kallas validering och tar flera år. Därefter följer en process för att formellt godkänna de utvärderade metoderna, och även det kan ta flera år. Första steget för att utvärdera en ny metod utförs oftast av dem som har utvecklat metoden. Det kallas prevalidering. I detta skede testas ett litet antal kemikalier med välkända egenskaper med den nya testmetoden för att se om metoden ger rätt resultat. För att testmetoden ska godkännas av myndigheter krävs även en formell utvärdering som utförs av något större center, t.ex. Ecvam (EU:s center för validering

av alternativ till djurförsök) eller ICCVAM (en amerikansk motsvarighet till Ecvam). Resultatet från utvärderingarna bedöms av en oberoende panel. Inom EU görs bedömningen av Esac, en vetenskaplig kommitté inom Ecvam. Är resultatet godtagbart kan testet godkännas som validerat för användning på det sätt som panelen förespråkar i sitt utlåtande. Om testet är pålitligt kan det sedan införas i OECD:s testningsriktlinjer, en tidskrävande process där alla OECD:s medlemsländer ska ha chansen att kommentera i olika steg. Enligt uppgifter från Landsbyggsdepartementet är kraven på testning av olika typer av produkter i hög grad harmoniserade inom EU. För att en alternativ testmetod ska godkännas inom EU och därmed också tas in i relevant lagstiftning krävs att metoden har validerats. Av direktiv 2010/63/EU framgår att unionens referenslaboratorium ska vara kommissionens gemensamma forskningscentrum och att detta ska ansvara bl.a. för att samordna valideringen av alternativa metoder på unionsnivå.

Utskottet konstaterar även att det i kapitel V i direktivet finns bestämmelser om undvikande av dubblering av försök och om alternativa metoder. Av artikel 46 framgår att medlemsstaterna ska godta uppgifter som har tagits fram i en annan medlemsstat genom försök som erkänns i gemenskapslagstiftningen. I artikel 47 finns bestämmelser om alternativa metoder. Kommissionen och medlemsstaterna ska bidra till utveckling och validering av alternativa metoder. Medlemsstaterna ska även bistå kommissionen genom att identifiera och nominera lämpliga laboratorier för valideringsstudier. Vidare ska medlemsstaterna utse en kontaktpunkt som ska tillhandahålla råd om den lagstiftningsmässiga relevansen och om lämpligheten av alternativa metoder som har föreslagits för validering. Genom bestämmelserna i artikel 48 inrättas ett referenslaboratorium för unionen. Dess skyldigheter och uppgifter fastställs i bilaga VIII. Av artikel 49 framgår att varje medlemsstat ska inrätta en nationell kommitté för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Kommittén ska ge råd till de behöriga myndigheterna och djurskyddsorganen samt dela med sig av bästa praxis inom unionen. Utskottet noterar även att Formas (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande) har tilldelats forskningsmedel för att bidra till svenska laboratoriers deltagande i projekt på EU-nivå om validering av alternativa metoder för djurförsök.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12: MJU15 (SD).

När det gäller forskningsmedel påminner utskottet om att det i Sverige sedan början av 1980-talet har lämnats särskilt stöd till forskning för att främja utvecklingen av alternativa metoder. Sedan starten har omkring 150 miljoner kronor fördelats på 750 projekt (enligt bilagan till beslut 2011-05-26). De kriterier som har använts för bedömningen av vilka projekt som ska få stöd har varit vetenskaplig kvalitet tillsammans med försöksdjursbesparande effekt eller relevans för 3R. Forskningsstödet har utvärderats vid två tillfällen, 1987 och 1994. Utskottet noterar att utvärderaren sammanfattningsvis konstaterade att de tidigare satsningarna gav ett

otillräckligt stöd och att effekterna av forskningsstödet är svåra att bedöma men att forskningsstödet har stort symbolvärde. Utskottet konstaterar även att alternativa metoder under åren även har främjats på andra sätt.

Som utskottet har framhållit i sitt betänkande 2011/12:MJU2 Utgiftsområde 23 finansierar forskning om djurskydd av Formas, Vetenskapsrådet och Jordbruksverket enligt vad som redovisas i propositionen. Vid SLU bedrivs djurskyddsforskning inom ramen för universitetets anslag. I Vetenskapsrådets regleringsbrev för budgetåret 2011 (regeringsbeslut 2011-09-22) har rådet tilldelats anslag med villkoret att minst 13 miljoner kronor av anslaget ska finansiera forskning om alternativa metoder till djurförsök. Utlysningen av medlen ska ske efter samråd med Jordbruksverket.

Som tidigare har anförts i detta betänkande har Scaw utsetts till nationell kontaktpunkt för validering av alternativ till djurförsök. Enligt budgetpropositionen för 2012 har Scaw under 2010 och 2011 tilldelats sammanlagt 10 miljoner kronor för att utveckla samordningen av djurskyddsarbetet inom EU. I budgetpropositionen anför regeringen också att det är viktigt att allmänheten har förtroende för och accepterar användandet av försöksdjur, i de fall det är nödvändigt för att rädda liv och minska mänskligt lidande. Regeringen framhåller att den även fortsättningsvis kommer att lyfta fram betydelsen av att, i de fall där det är möjligt, utveckla och validera alternativ till djurförsök. Enligt budgetpropositionen avser regeringen även att ge Formas ett ökat ansvar i fråga om djurskyddsforskning av behovsmotiverad karaktär. Av regleringsbrevet för budgetåret 2012 framgår att regeringen när det gäller anslag till Formas har beslutat att högst 2 miljoner kronor ska användas för att bidra till svenska laboratoriers deltagande i projekt på EU-nivå om validering av alternativa metoder för djurförsök. Beviljande av medel ska ske efter samråd med Vetenskapsrådet.

Utskottet uppmärksammar även att det i uppdraget om alternativa metoder till djurförsök (beslut 2011-05-26 – se ovan) ingår att göra en bedömning av hur det riktade forskningsstödet för utveckling av alternativa metoder till djurförsök används och om det kan utvecklas.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ453 (M) yrkande 1 avslås.

När det gäller kemikalier och alternativa metoder påminner utskottet om att Kemikalieinspektionen (KemI) i juni 2011 fick ett uppdrag från regeringen att tillsammans med åtta andra centrala myndigheter göra en bred genomgång av EU:s lagstiftning och andra styrmedel på EU-nivå med betydelse för kemikaliehantering. I rapport 1/12 redovisas regeringsuppdraget. Rapporten ska bl.a. kunna användas av Miljömålsberedningen i arbetet med att ta fram en ny strategi för en giftfri miljö. Utskottet konstaterar att den mycket starka internationella utvecklingen mot en ”ny toxikologi” framhålls i rapporten. En grundtanke med den nya toxikologin är att ersätta testning som innebär djurförsök med andra metoder. I USA är emellertid inriktningen mycket bredare än så och syftar allmänt till en ny och effekti-

vare metodik för att utvärdera farliga egenskaper hos kemikalier. I rapporten anförts vidare att denna utveckling kan få mycket stor betydelse för Reach på sikt och att EU och även Sverige måste engagera sig i denna utveckling i högre grad än vad man gör i dag.

Enligt artikel 117 i Reach (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier) ska kommissionen lämna en allmän rapport vart femte år om tillämpningen av Reach, som grundas på underlag från kemikaliemyndigheten och medlemsstaterna. Utskottet noterar att det också finns några särskilda översynstillfällen då kommissionen har i uppdrag att ta fram rapporter och föreslå eventuella ändringar i reglerna (artikel 138). Bland annat ska en rapport lämnas den 1 juni 2014 om möjligheten att utvidga kravet på kemikaliesäkerhetsrapporter så att de omfattar alla särskilt hälsofarliga ämnen (CMR-ämnen) redan från volymer 1 ton per år. Då ska också en andra rapport lämnas om möjligheten att använda alternativa testmetoder utan djurförsök och utnyttja nya teststrategier för inneboende egenskaper. Den 1 juni 2019 ska kommissionen rapportera om eventuella utvidgningar av kraven att lämna kemikaliesäkerhetsrapport i registreringen för lågvolymsämnena. Då kommer frågan också upp om en utvidgning av tillämpningsområdet för informationskravet i artikel 33 till alla farliga ämnen. En rapport ska tas fram om möjligheterna att ersätta djurförsök vid testning och förfinas testmetoder. Om de ambitiösa målsättningarna om en ny, alternativ toxikologi faktiskt blir verklighet kommer – så som framhålls i rapporten – detta ha mycket positiv inverkan på möjligheten att uppfylla den svenska målsättningen för en giftfri miljö, dvs. att kunskap om hälso- och miljöfarliga egenskaper hos alla kemikalier ska finnas tillgänglig. Kunskapen kan dessutom tas fram på ett billigare och enklare sätt och utan användning av djurförsök. Utskottet konstaterar att det dock ännu är en lång väg att gå innan man når dit. I rapporten framhålls att det är viktigt att svenska myndigheter och forskningssamhället följer med i och bidrar till denna utveckling. I fråga om Reach bör de översyner som ska ske under perioden 2017–2019 vara en möjlighet att se över och utveckla testkraven i den lagstiftningen. Kemikalieinspektionen tror att utvecklingen av en ny toxikologi i framtiden kan bli mycket viktig och att den på sikt kommer att påverka riskminskningsarbetet enligt Reach på ett grundläggande sätt, inte minst registreringskraven. Utskottet noterar även att det i rapporten bl.a. nämns att en målsättning för vad som ska uppnås vid den översyn som ska ske 2012 av lågvolymskraven bör vara att prioriteringen enligt bilaga III ska kunna göras med enkla och billiga metoder som inte kräver djurförsök.

Enligt uppgifter från Miljödepartementet beräknas rapporten kunna remitteras under sommaren 2012. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12:MJ453 (M) yrkande 2 och 2011/12:MJ336 (MP) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller djurfria försöksmetoder i växtskydds- och biocidlagstiftningen konstaterar utskottet att den nya växtskyddsmedelsförordningen (förordning (EG) nr 1107/2009) började gälla 2011. Den innehåller bestämmelser som syftar till att så långt som möjligt begränsa djurförsök. I skäl 40 i förordningen sägs följande:

Användningen av försöksmetoder utan djurförsök och andra riskbedömningsstrategier bör främjas. Så få djurförsök som möjligt bör genomföras med avseende på tillämpningen av denna förordning, och försök på ryggradsdjur bör endast genomföras som en sista utväg. Försök med ryggradsdjur måste ersättas, begränsas eller förbättras, i enlighet med rådets direktiv 86/609/EEG av den 24 november 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål. Det bör därför fastställas bestämmelser som förhindrar att samma tester utförs flera gånger och upprepning av tester och studier på ryggradsdjur bör förbjudas. Det bör finnas en skyldighet att på rimliga villkor tillåta tillgång till studier på ryggradsdjur för utvecklingen av nya växtskyddsmedel, och resultaten av och kostnaderna för tester och studier på djur bör delas. För att olika verksamhetsutövare ska kunna få reda på vilka studier som andra utfört bör medlemsstaterna föra en förteckning över sådana studier, även om de inte omfattas av det ovannämnda systemet för obligatorisk tillgång.

I juni 2009 föreslog kommissionen en ny förordning om biocider som föreslås ersätta det nuvarande direktivet. Enligt uppgifter från Miljödepartementet innebär förslaget en modernisering av de nuvarande reglerna och det är i stora delar inspirerat av den nyligen överenskomna förordningen om prövning av växtskyddsmedel, bl.a. när det gäller begränsning av djurförsök. Den innehåller därför liknande bestämmelser på området. En överenskomelse om den nya biocidförordningen nåddes i slutet av förra året och förordningen håller för närvarande på att språkgranskas. Den ska börja gälla den 1 september 2013. Utskottet avstyrker mot bakgrund av detta motion 2011/12:MJ336 (MP) yrkande 4 i den mån det inte kan anses vara tillgodosett.

När det gäller kosmetikadirektivet påminner utskottet om att det finns ett förbud mot att undersöka slutprodukter och innehållsämnen på djur (djurförsöksförbud) och ett förbud mot försäljning av produkter inom EU, där antingen slutprodukten eller innehållsämnen har testats på djur (försäljningsförbud). Djurförsöksförbudet gäller sedan september 2004 för slutprodukter och sedan mars 2009 för innehållsämnen eller kombinationer av innehållsämnen. Så som Kemikalieinspektionen framhåller i sin rapport 1/12 kan detta innebära en situation där en tillverkare inte kan använda en ny ingrediens för att de toxikologiska uppgifter som behövs för säkerhetsbedömningen av ämnet inte kan tas fram på grund av djurtestförbud, utan tillverkaren blir i stället hänvisad till att endast använda innehållsämnen som det redan finns tillräckligt med toxikologiska uppgifter om. Försäljningsförbudet gäller sedan mars 2009 för alla djurförsök som testar ingredienser med avseende på olika hälsoeffekter, med undantag för tester av toxicitet vid upprepad dos, reproduktionstoxicitet och toxikokinetik. För

dessas specifika hälsoeffekter kommer försäljningsförbudet att införas stegvis, så snart alternativmetoder har validerats och antagits i EU-lagstiftningen under beaktande av OECD:s valideringsprocesser, men med en borte tidsgräns i mars 2013, oavsett om alternativmetoder finns tillgängliga eller inte vid detta datum. Utskottet noterar att kommissionen under 2011 har haft ett uppdrag att utreda om det av tekniska skäl inte går att ersätta en eller flera av de ovan nämnda djurförsökstesterna fram till år 2013. För att få underlag till denna utredning har en expertgrupp kartlagt befintliga alternativmetoder och den framtida utvecklingen av metoder. Kommissionen har också tillsammans med utvalda intressenter bedömt konsekvenserna av att tillämpa tidsgränsen mars 2013 för ett totalt djurförsöksförbud och om det kan vara befogat att föreslå en ändring av tidsgränsen. Enligt uppgifter från Socialdepartementet är regeringens inställning att de tidsgränser i kosmetikadirektivet som är beslutade ska gälla, och regeringen arbetar i enlighet med den linjen.

När det gäller förbud som avser hushållsprodukter instämmer utskottet i den slutsats som Miljödepartementet drar om ämnen i denna breda produktgrupp, dvs. i den mån ett ämne omfattas av Reach är ämnets inneboende egenskaper, inklusive eventuella farliga egenskaper, kända oavsett i vilken produkt det används.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12:MJ13 (S) yrkandena 2 och 3 samt 2011/12:MJ215 (S) delvis lämnas utan vidare åtgärd.

Djurhållning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, MP, FP, C, SD, V, KD) om naturligt beteende, djurhållning i lantbruket, pälsdjur, märkning och registrering av katter, sexuella övergrepp på djur och kastrering av smågrisar.

Jämför reservationerna 14 (S, MP, V), 15 (S) och 16 (MP, V).

Motionerna

I motion 2011/12:MJ436 (M) yrkande 1 framhålls att djur ska kunna bete sig naturligt, så att beteendestörningar inte uppkommer.

Enligt motion 2011/12:MJ476 (C) bör mjölkkor i modern lösdrift inte omfattas av krav på sommarbete.

I motion 2011/12:MJ403 (M) efterfrågas initiativ för att försöka hitta rimliga lösningar som kan möjliggöra utomhusvistelse för smågrisar.

Enligt motion 2011/12:MJ227 (KD) är en utvärdering av miljön och hälsan inom äggproduktionen nödvändig. Det är angeläget att komma till rätta med djurskyddsproblem hos bl.a. hönor i burar enligt motion 2011/12:MJ436 (M) yrkande 2 delvis.

I motion 2011/12:MJ413 (C) framhålls behovet av att förtydliga vilka särskilda skäl som kan ligga till grund för dispens från förbudet mot hästhållning på marker som inhägnas med taggtråd. Enligt motion 2011/12: MJ361 (S) bör Jordbruksverket få i uppdrag att se över frågan om ett totalförbud mot taggtråd, då taggtråd är omodernt och medför en ökad skaderisk.

I flera motioner framhåller man att minknäringen måste leva upp till djurskyddslagens krav på naturligt beteende och nämner att pälsdjursnäringensutredningen från 2003 rekommenderade att minknäringen helt eller delvis läggs ned om man inte senast till 2010 lyckats leva upp till kravet. Riksdagen bör enligt kommittémotionerna 2011/12: MJ220 (MP) och 2011/12: MJ203 (V) besluta att införa en ny paragraf, 4 a §, i djurskyddslagen, i vilken det uttryckligen föreskrivs dels att minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses, dels att minkar ska ha tillgång till vatten att simma i och att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion. I kommittémotion 2011/12: MJ376 (S) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande med innebörden att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om skärpta djurskyddskrav vid minkuppfödning i enlighet med det förslag som lades fram av den dåvarande socialdemokratiska regeringen våren 2006. I motion 2011/12: MJ436 (M) framhåller man att det är angeläget att komma till rätta med djurskyddsproblemen hos minkar på pälsfarmer (yrkande 2 delvis). I motion 2011/12: MJ443 (SD) yrkande 1 anförs att man i djurskyddslagen bör införa en paragraf som klart och tydligt stipulerar att minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras naturliga behov av att springa, klättra och simma kan tillgodoses. Enligt motion 2011/12: MJ264 (FP) bör pälsfarmer förbjudas, då djur för pälsproduktion föds upp under förhållanden som är fullständigt oacceptabla.

Flera motioner tar också upp frågan om märkning och registrering av katter. I kommittémotion 2011/12: MJ376 (S) yrkande 14 anförs att vi behöver en lag om märkning och registrering av katter. Enligt motion 2011/12: MJ362 (S) bör man utreda möjligheten att införa en lag om märkning och registrering av katter, och i motion 2011/12: MJ213 (S) efterfrågas en utredning om behovet av en sådan lagstiftning. I motion 2011/12: MJ243 (FP) yrkande 1 framhålls att det bör införas bestämmelser om att katter ska ha samma skydd i lagstiftningen som t.ex. hundar. Enligt samma motion finns ett behov av att minska kattstammen i Sverige (yrkande 2). Det framhålls även att det är hög tid att det ställs krav på kattägare genom att de blir ålagda att registrera, märka och kastrera sina katter (yrkande 3). Enligt yrkande 4 i samma motion bör kattägare ansvara för tillsynen av sina katter. Vidare yrkas att det ska betraktas som ett brott och vara förenat med

sanktioner att överge sin katt (yrkande 5). Det framhålls också att det finns koncept inom kommuner att erbjuda en övergiven katt till en person som känner sig ensam (yrkande 6).

Enligt motion 2011/12:MJ304 (S) bör regeringen ta initiativ till ett förbud mot tidelag.

I motion 2011/12:MJ365 (S) anförs att det är hög tid att införa ett förbud mot oönskad kastning av smågrisar.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet vill inledningsvis påminna om att regeringen 2009 beslutade att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en bred översyn av den samlade djurskyddslagstiftningen, lämna förslag till ny djurskyddslag och djurskyddsförordning samt ge exempel på hur andra föreskrifter på området kan utformas (dir. 2009:57). I november 2011 överlämnade utredaren betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75).

Syftet med utredningen har varit att dels undersöka hur lagstiftningen kan moderniseras och förenklas, dels finna lösningar på ett antal särskilda djurskyddsproblem. Villkoren för den nya djurskyddslagstiftningen har varit att den ska ge minst samma djurskyddsnivå som den gällande lagstiftningen, utgå från de enskilda djurens behov samt verka förebyggande. Bestämmelserna i djurskyddslagstiftningen ska även vara baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Utredaren presenterade i betänkandet Ny djurskyddslag ett förslag på en ny djurskyddslag och en ny djurskyddsförordning. Förslaget innebär att detaljeringsgraden i lagen och förordningen sänks och mer detaljerade bestämmelser flyttas till Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter, där de kan uppdateras och justeras i takt med ny forskning och utveckling. Vidare föreslår utredaren att Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter bör ses över och lämnar förslag på hur detta bör göras.

I betänkandet föreslår utredaren att regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att se över föreskrifterna i syfte att sänka detaljeringsgraden, öka målstyrningen och göra om föreskrifter till allmänna råd där så är möjligt utan att sänka djurskyddsnivån. Utredaren föreslår dock inte någon generell sänkning av föreskrifternas detaljeringsgrad utan anser att denna måste bedömas utifrån de djurskyddsrisiker, behov och förutsättningar som ligger till grund för varje enskild bestämmelse. Alla föreskrifter ska vara baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet, och förändringsarbetet ska ske i samråd med bransch- och intresseorganisationer. För att stärka den vetenskapliga grunden anser utredaren att ett vetenskapligt råd ska kopplas till revisionen av föreskrifterna.

Utredaren anser att dialogen mellan myndigheterna och bransch- och intresseorganisationerna måste präglas av respekt och samarbetsvilja för att acceptansen och respekten för djurskyddslagstiftningen ska öka. Ansvar för denna dialog vilar på alla involverade parter. Vidare anförts att djurskyddsbestämmelserna skulle få större acceptans om det tydligt framgick vilka djurskyddsproblem, vilken forskning och vilka överväganden som har legat till grund för dem. I betänkandet föreslås därför att föreskriftsmotiv eller liknade informationstext kopplas till föreskrifterna.

För att skapa en god djurvälstånd anser utredaren att det krävs att man både ser till djuret och till den miljö som djuret hålls i, dvs. det finns ett behov av såväl djurbaserade som resursbaserade bestämmelser. I dag används båda dessa olika typer av bestämmelser och utredaren anser att så bör göras även i den nya lagstiftningen. Utredaren anser att system med djurbaserade välfärdsparametrar och välfärdsindikatorer kan vara ett viktigt komplement till lagstiftningen som kan höja djurvälståndet över miniminivån. Det kan också vara ett värdefullt verktyg för t.ex. djurhållarens egenkontroll samt myndigheternas kontroll och riskvärdering. Utredaren anser dock inte att dessa utvärderingssystem kan ersätta dagens djurskyddsbestämmelser eftersom lagstiftningen då förlorar sitt förebyggande syfte.

Utskottet konstaterar att utredningen för närvarande remissbehandlas.

Naturligt beteende

Som utredaren påpekar i betänkandet Ny djurskyddslag är det viktigt att djurskyddslagstiftningen vilar på en tydlig etisk grund och har en stark förankring i samhället. En djurhållning måste enligt utredarens mening ge en god djurvälstånd om den ska anses vara etiskt acceptabel. Med djurvälstånd avser utredaren såväl hälsa och biologisk funktion som beteendebeståndsbehov och känslor. En god djurvälstånd innebär alltså sammanfattningsvis att djuren mår bra såväl fysiskt som psykiskt. Begreppet naturligt beteende klargörs i den nya lagen genom att det anges att djur ska hållas och skötas på ett sådant sätt att de ges möjlighet att uttrycka sådana naturliga beteenden som djuren är starkt motiverade för och som ger dem en funktionell återkoppling, dvs. minskar djurets motivation att uttrycka beteendet i fråga. Dessa beteenden begränsas dock till beteenden som rör djurens behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning, födosök och socialt umgänge. Med sysselsättning avses även sådan sysselsättning som endast är viktig för djuret under en viss tid av dess liv, t.ex. suggors behov av att bygga bo inför grisning och kalvars behov av att få suga. Begränsningen införs på grund av att det finns beteenden som djur är starkt motiverade för men som är oönskade eller svåra att tillgodose i djurhållning. Ett exempel på detta är att djur kan vara starkt motiverade att para sig eller att slåss. Utredaren anser inte att det i lagen ska regleras exakt vilka beteenden som avses med naturligt beteende eftersom det skulle ge lagen en mycket hög detaljeringsgrad. Detta bör i stället regleras i Jordbruksverkets föreskrifter och

uppdateras i takt med ny kunskap på området. Enligt utredarens förslag införs också en bestämmelse i lagen som anger att djur ska hållas på ett sådant sätt att beteendestörningar förebyggs.

Utskottet föreslår med det anförda att motion 2011/12: MJ436 (M) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Djurhållning i lantbruket

Utskottet noterar att när det gäller krav på betesgång angavs i propositionen till djurskyddslagen (prop. 1987/88:93) ett antal exempel på vad man menar med naturligt beteende:

För både bundna kor och kor i lösdrift bör dock krav uppställas på betesgång. Särskilt viktigt är detta naturligtvis för de djur som står uppbundna resten av året. I det traditionella sättet att hålla mjölkkor har också ingått att låta djuren gå på bete under sommarhalvåret. Inomhus-hållning sommartid har visats öka frekvensen av vanliga och viktiga sjukdomar. Kravet på betesgång är därför mycket viktigt. Betesgång ger dessutom djuren ett allmänt välbefinnande och god motion samtidigt som djuren får möjlighet till ett naturligt beteende.

I betänkandet Ny djurskyddslag anges också att bete är viktigt från djurskydds-, djurhälso- och smittskyddssynpunkt. Beteshållning ger mjölkkor en möjlighet att bete sig naturligt, och under beteshållning läker även vissa klövpproblem. Som framhålls i betänkandet är möjligheten att kunna hålla kor på bete också viktigt i samband med salmonellasaneringar. Utskottet uppmärksammar för övrigt att utredaren föreslår krav på att djur ska hållas lösgående. Utredaren anser att system med uppbundna djur ska fasas ut eftersom de i stor utsträckning begränsar djurens möjlighet att bete sig naturligt. Utredaren föreslår därför att alla djur ska hållas lösgående men att Jordbruksverket får ett bemyndigande att föreskriva om undantag så att system med uppbundna djur kan fasas ut i en rimlig takt. När det gäller mjölkkor bedömer utredaren att man är på god väg att fasa ut system med uppbundna djur.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ476 (C) avslås.

När det gäller utomhusvistelse för grisar noterar utskottet att det genom 1988 års djurskyddslagstiftning infördes bestämmelser i djurskyddsförordningen om att avelssvin om det är möjligt ska få tillfälle att vistas ute sommartid (12 §) och om att svin ska hållas lösgående (14 §). I betänkandet Ny djurskyddslag anfördes att dessa bestämmelser på förordningsnivå har tolkats på många olika sätt. Vidare framhålls att även om möjlighet till utevistelse för avelssvin främst har blivit verklighet i den ekologiska grisuppfödningen så har djurskyddslagstiftningen lett till att uppfödningssystemen i Sverige i många hänseenden har utvecklats åt ett annat håll än i övriga EU. Den har t.ex. stimulerat till att byggnadslösningar har tagits fram där utevistelse kan ingå i system för hållande av exempelvis sinsugor. Det anfördes emellertid också att avelsarbetet i många år har inriktats mot att få så snabbväxande djur som möjligt. Sverige är dock ett av få

länder som även har tagit med djurhälsoaspekter i avelsmålen för grisar, t.ex. motstånd mot stresskänslighet, hälsobefrämjande kroppsbyggnad och motståndskraft mot sjukdomar. Ändå behövs en anpassning av djurmaterialet i ekologisk produktionsmiljö för att undvika bl.a. ledskador enligt betänkandet. Forskning vid bl.a. SLU pekar mot att en gris som föds upp i ett konventionellt uppfödningssystem inte klarar av att röra sig så mycket utomhus som den ekologiska grisen får göra. Utskottet noterar att en ensidig avelsinriktning har medfört att vissa konventionella grisraser får djurskyddsproblem i en i övrigt önskvärd utomhusmiljö.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ403 (M) lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller hönor konstaterar utskottet att enligt svensk djurskyddslagstiftning och hönsdirektivet (rådets direktiv 1999/74/EG om att fastställa minimivillkor för skyddet av värphöns) är minimikravet för god hönsvälfärd tillgång till rede, sittpinne och ströbad. Både inredda burar och system för frigående höns uppfyller lagstiftningens krav på att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. I betänkandet Ny djurskyddslag anförts att de olika inhysningssystemen har olika för- och nackdelar. EU-kommissionen lämnade i uppdrag åt Efsa att avge ett vetenskapligt yttrande (Efsa 2005) om olika inhysningssystem för värphöns. Efsa konstaterade 2005 att det inte fanns någon accepterad metod att väga ihop olika välfärdsindikatorer och redovisade därför för- och nackdelar med olika inhysningssystem för värphöns. Efsa tog således inte ställning till om det ena inhysningssystemet är bättre eller sämre än det andra. I betänkandet framhålls vidare att det under den svenska omställningsperioden bedrevs en mycket omfattande forskning och att den samlade kunskap som i dag finns om djurvelfärd och inhysning av värphöns i Sverige är unik i ett EU-perspektiv. Utskottet noterar att utveckling av välfärden för värphöns är ett fortsatt aktuellt forskningsområde i Sverige som berör såväl inredda burar som system för frigående höns. I betänkandet dras slutsatsen att både inredda burar och frigående system för höns uppfyller de funktionskrav som forskare har ställt upp om att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Utredaren anser att det i dagsläget i stor utsträckning är en värderingsfråga vilket inhysningssystem som totalt sett är bäst för hönan. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2011/12: MJ436 (M) yrkande 2 och 2011/12: MJ227 (KD).

När det gäller frågan om hästhållning på marker som inhägnas med taggtråd påminner utskottet inledningsvis om att det enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2007:6) om hästhållning är förbjudet att använda taggtråd i stängsel till hästar och att regler för hållande av häst tidigare har funnits i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:17) om djurhållning inom lantbruket m.m. I den utredning som gjordes inför antagandet av reglerna anfördes att hästsektorns starka tillväxt och särskilda förutsättningar hade skapat ett behov av ett specifikt regelverk för hästhållning. Vidare framhölls att taggtråd

inte ska användas till häststaket eftersom en häst kan få mycket omfattande skador om den fastnar i taggtråden. Jordbruksverket redovisade 2001 ett uppdrag om en översyn av gällande bestämmelser för användande av taggtråd i syfte att undersöka om ytterligare eller ändrade bestämmelser behövdes. Jordbruksverket framhöll då att taggtråd inte borde användas till stängsel inom djurhållningen, men ansåg ändå inte att det fanns anledning att genomföra ett totalförbud mot taggtråd, eftersom taggtråd höll på att fasas ut och taggtrådsstängsel inte var lika vanligt som förr. Det anfördes vidare att skador orsakade av taggtråd var relativt få till antalet. Jordbruksverket ansåg dock att ett förbud kunde övervägas när det gällde hästhållning. Motivet till detta var att hästar har ett annat beteende än nötkreatur när de blir skrämde. Hästens försvar är att lita på sina ögon och att kunna fly. Därför är hästens syn anpassad till att se rörelse och inte till något stillastående som t.ex. ett stängsel. När hästar blir skrämde tar de till flykten, och en flyende panikslagen häst har små chanser att upptäcka ett stängsel bestående av trådar. Det kan då vara riskfyllt att ha stängsel av taggtråd eller andra stängsel som är svåra att upptäcka. Det största djurskyddsproblemet med taggtråd var enligt verkets uppfattning den taggtråd som blivit kvarlämnad i naturen och som inte längre fyller någon funktion.

Jordbruksverket har nu upplyst utskottet om att det från början fanns planer på att förbudet även skulle innefatta stängsel för nötkreatur. Detta infördes av olika skäl inte vid den aktuella tidpunkten. Utskottet anser att frågan om huruvida ett förbud mot stängsel med taggtråd bör införas även för andra djurslag än häst är en fråga som lämpligen behandlas i samband med den översyn av djurskyddslagstiftningen som förutses bli en följd av utredningen om djurskyddslagen, som för närvarande remissbehandlas.

Bestämmelsen om förbud mot taggtrådsstängsel är, liksom övriga bestämmelser i de aktuella föreskrifterna, kopplade till en möjlighet att söka dispens om det finns särskilda skäl. Som Jordbruksverket påpekar är särskilda skäl just sådana skäl som är unika för varje enskilt fall och som därför måste genomgå en individuell prövning. Vad som utgör särskilda skäl kan därför inte förtydligas och anges i förväg. Sakskäl för eller emot dispens får i stället redovisas från fall till fall vid en individuell prövning. Utskottet noterar att förvaltningsrätten i ett flertal domar har slagit fast att kravet på att det ska finnas särskilda skäl för att medge undantag från gällande föreskrifter innebär att undantagsbestämmelsen ska tillämpas restriktivt. I det fall myndigheten anser att det finns generella skäl som är anledning till undantag från bestämmelserna bör dessa anges som generella eller allmänna undantag, som inte kräver någon enskild prövning av dispensansökan. Jordbruksverket anser inte att det för närvarande föreligger några sådana generella skäl för undantag som ger anledning till en ändring i föreskrifterna. Jordbruksverket påpekar också att i de fall djurägaren inte anser att elstängsel är ett bra alternativ finns det många andra stängsel som är tillåtna att använda.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12: MJ413 (C) och 2011/12: MJ361 (S) lämnas utan vidare åtgärd.

Pälsdjur

Utskottet har med anledning av liknande motioner om minknäringen förra året anført bl.a. följande i sitt betänkande 2010/11: MJU20:

Från Jordbruksverket har utskottet också fått veta att den forskning som bedrivits avseende mink har gjorts inom flera olika områden, t.ex. fodersammansättning och utfodring, gruppstorlek, utformning av burar, miljöberikning, stereotypier och behov av vatten som miljöberikning. När det gäller simvatten nämner Jordbruksverket bl.a. en komparativ studie av användningen av simvatten och springhjul som visade att minkar använder båda resurserna och att användandet styrs av olika motivationer. Springhjulet användes framför allt under den aktiva tiden på dygnet, medan simvatten i första hand nyttjades på morgonen vid påfyllning av vatten och när djuren hade utfodrats. Simvatten och springhjul verkar därför inte kunna ersätta varandra (Hansen och Jensen 2006 a, b). Jordbruksverket hänvisar vidare till ett antal studier som behandlat frågan om nödvändigheten av simvatten för mink. En genomgång och granskning av dessa artiklar och litteratur har gjorts av en grupp forskare, och flera slutsatser har framförts:

- Minkens användande av vattenbad verkar i första hand relaterat till födosöksbeteenden.
- Frånvaro av simvatten, utan tidigare erfarenhet av detta, leder inte till betydande förändringar av nivån av stereotypa beteenden eller förväntade reaktioner.
- När mink har erfarenhet av vattenbad kan borttagande av denna resurs framkalla kortvarig stress.
- Minkar är lika starkt motiverade att få tillgång till vattenbad som springhjul.
- Andra burberikningar såsom "tunnlar" (t.ex. rör) och föremål som djur kan bita i är också viktiga för miljöberikningen.
- Det finns individuella skillnader i hur mycket simvatten uppskattas.
- Simvatten är troligen inte ett medfött behov utan snarare en stimulans som framkallar en egen drivkraft.

Det konstateras att leken hos unga minkar ökar när de har tillgång till simvatten. Resultaten tyder på att tillgången till simvatten erbjuder djuren stimulans och påverkar utvecklingen av djurens beteende att leka. Lek framställs som en positiv indikator på djurvälstånd (Vinke et al 2005).

Utskottet erinrar även om Lagrådets yttrande 2006 över förslaget till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) där bl.a. följande sägs.

Enligt 2 § djurskyddslagen skall djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Enligt 4 § skall de hållas på ett sådant sätt att deras hälsa främjas och att de har möjlighet att bete sig naturligt. Proportionalitetsprincipen får anses innebära att ingrepp i djurhållningsnäringen för att tillgodose djurens behov i dessa hänseenden är acceptabla; längre gående ingrepp – t.ex. sådana som avser att tillgodose mera än behovet av naturligt beteende – kan anses gå alltför långt. I den föreslagna bestämmelsen anges att minkars behov av att

röra sig, klättra, utöva jaktbeteende – dock enligt motiveringen utan att få tillgång till levande bytesdjur – och ägna sig åt annan sysselsättning samt att periodvis vara ensamma skall tillgodoses; dessutom skall minskar ha tillgång till vatten att simma i. Det är detta sistnämnda krav som, enligt vad som upplysts vid föredragningen, kommer att medföra de största problemen när det gäller möjligheten att bedriva minkuppfödning. Av Pälstdjursnäringens utredningens betänkande Djurens välfärd och pälstdjursnäringen framgår att det dåvarande forskningsläget inte gav stöd för en slutsats om att simning är ett biologiskt beteendebestånd hos minken (SOU 2003:86 s. 134). I lagrådsremissen framhålls att åsikterna om minkars behov av tillgång till vatten för simning går vitt isär, något som också framgår av remissvaren. Det kan enligt Lagrådets mening inte anses vara klarlagt att det föreslagna kravet om sådan tillgång är tillräckligt välgrundat för att kunna anses vara ett proportionerligt ingrepp, inte minst med hänsyn till den relativt korta övergångstid som föreslås för pågående verksamheter.

Utskottet noterar att den föreslagna bestämmelse om ändring i djurskyddslagen som avses ovan anmälades 2006 till kommissionen enligt gällande informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter i direktiv 98/34/EG. Med anledning av den svenska anmälan lämnade Frankrike och Slovakien detaljerade utlåtanden. Den ordinarie frysningsperioden (inom vilken den nationella bestämmelsen inte får antas) förlängdes därmed. Frankrike anförde att förslaget inte var befogat och inte heller stod i proportion till insatserna, bl.a. med hänvisning till att skyldigheten inte grundades på vetenskapliga rön samt att det skulle medföra spridning av sjukdomar. Slovakien anförde bl.a. att förslaget inte angav några specifika krav på storleken på de utrymmen där uppfödning sker.

Som framhålls i betänkandet Ny djurskyddslag sände Jordbruksverket den 10 maj 2011 ut en remiss om ett förslag på nya föreskrifter om uppfödning och hållande av pälstdjur (pälstdjursföreskrifterna). Förslaget innehåller allmänna bestämmelser om uppfödning av mink, chinchilla och räva. För mink och chinchilla innehåller förslaget även särskilda bestämmelser. Under 2010 har verket också utvärderat näringens djuromsorgsarbete, tagit del av ny forskning på området och även tagit del av rapporter från länsstyrelserna. Verkets slutsats var att regelverket behövde kompletteras för att stärka djurvälståndet. I förslaget föreslås förändringar på områden som utfodringsrutiner, utformning av burar och miljöberikning. Många av förslagen syftar till att komma till rätta med stereotypier och andra onormala beteenden som förekommer i för stor utsträckning hos djuren. De viktigaste förslagen är:

- Större burar genom att en andra våning läggs till ovanpå standardburen. Denna s.k. etagebur ska ha en hylla på varje våning för att ge djuren möjlighet att röra sig på flera plan och utöva sitt naturliga beteende att klättra.
- Skärpta krav på hur utfodring ska ske inför parningsperiod och under valperiod.

- Den som ansvarar för skötseln av djuren måste genomgå en utbildning med godkänt resultat. Utbildningen ska vara godkänd av Jordbruksverket.
- Varje besättning ska besökas regelbundet av en veterinär, som i sin tur ska samarbeta med en etolog.
- För chinchillor innebär förslaget att det anges ett datum då de föreskrifter som redan finns ska träda i kraft. Förslaget innebär även ett krav på betydligt större burar.

Utskottet noterar att verket bedömer att förslaget kommer att innebära att möjligheten för djuren att utöva sitt naturliga beteende ökar och att risken för stereotypa beteenden minskar. Om djuren uppvisar stereotypier eller andra onormala beteenden så ska djurägaren tillsammans med en veterinär eller etolog ta fram en åtgärdsplan. Om åtgärderna inte minskar de onormala beteendena till en acceptabel nivå måste djurhållningen upphöra. Verket planerar att besluta om pälsdjursföreskrifterna under 2012.

Utredaren anför i sitt betänkande Ny djurskyddslag att man kan konstatera att förändringar inom pälsbranschen har inneburit att 90 procent av de minkfarmer som fanns 1988 har försvunnit. De återstående 70 farmerna producerar dock 40 procent av den mängd skinn som tillverkades 1988. Farmerna har alltså blivit mycket större. Vidare finns det endast två chinchillafarmer och inte några rävfarmar kvar enligt utredaren. Utredarens bedömning är att pälsdjursbranschen är den djurhållningsbransch som har ifrågasatts mest när det gäller att leva upp till kravet på naturligt beteende för djuren. Mot bakgrund av de rapporter och utredningar som har gjorts på området anser utredaren att kritiken har varit befogad. Flera undersökningar och utredningar har konstaterat att åtgärder måste sättas in för att säkerställa djurens välfärd. Om inte det sker så bör minknäringen helt eller delvis läggas ned. Utredaren delar denna syn. Jordbruksverkets nya föreskrifter bygger på den senaste forskningen och en lägesbild av näringen från 2010. Pälsdjursföreskrifterna har nya krav som ska ge djuren en bättre miljö och större möjligheter att uttrycka sina naturliga beteenden. Om de nya reglerna inte leder till att djurens uppvisande av onormala beteenden minskar i den omfattning man har förväntat sig kräver föreskrifterna att en åtgärdsplan tas fram. Om inte heller denna minskar de onormala beteendena till en acceptabel nivå måste den enskilda farmen upphöra med sin produktion. Detta innebär att endast anläggningar som håller djuren på ett sätt som är acceptabelt ur djurskyddsperspektiv kommer att kunna fortsätta med sin produktion. Utredaren stöder Jordbruksverkets förslag till nya pälsdjursföreskrifter.

Utskottet har från Landsbyggsdepartementet fått information om att Jordbruksverket har anmält föreskrifterna till kommissionen. Den s.k. frysningstiden, under vilken nya tekniska föreskrifter inte får antas, har precis löpt ut, och några invändningar mot föreskrifterna har såvitt departementet vet inte inkommit. Jordbruksverket planerar därför att anta de nya föreskrifterna inom kort.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12: MJ436 (M) yrkande 2 i denna del, 2011/12: MJ376 (S) yrkande 18, 2011/12: MJ443 (SD) yrkande 1, 2011/12: MJ264 (FP), 2011/12: MJ220 (MP) och 2011/12: MJ203 (V) lämnas utan vidare åtgärd.

Övergivna och förvildade djur

I betänkandet Ny djurskyddslag föreslår utredaren fem åtgärder för att lösa problemen med övergivna och förvildade djur (herrelösa djur). Den första åtgärden är att tydliggöra att herrelösa djur av tamdjursarter omfattas av djurskyddslagen. Med tamdjursarter avses djur som av tradition hålls av människan och som inte naturligt lever vilt i den svenska naturen. Den andra åtgärden är att införa ett tydligt förbud i djurskyddslagen mot att överge djur. Den tredje åtgärden är att införa krav på att katter ska vara märkta och registrerade. Till skillnad från andra djur som människan håller tillåts katter röra sig fritt utomhus. Utredaren framhåller att det stora antalet herrelösa katter innebär ett stort djurskyddsproblem och att hanteringen av dessa katter också kostar samhället mycket pengar. Krav på märkning och registrering innebär att länsstyrelsen och polisen kan skilja herrelösa katter från ägda katter, vilket gör hanteringen av dessa katter mer effektiv. Den fjärde åtgärden är att tydliggöra myndighetsansvaret för herrelösa djur och effektivisera hanteringen av dessa. Utredaren föreslår att dessa djur enbart ska omfattas av djurskyddslagen och på så sätt alltid vara länsstyrelsens ansvar. Omhändertagandet och myndighetens hantering av herrelösa djur föreslås också bli mer effektiv, och en särskild bestämmelse om omhändertagande av herrelösa djur införs i lagen. Den femte åtgärden är att begränsa förmågan att fortplanta sig för de katter som tillåts röra sig fritt utomhus. Detta kan bl.a. handla om kirurgisk kastrering eller medicinsk behandling och bör regleras i Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter. När det gäller förslaget att införa ett förbud mot att överge djur anför utredaren att trots att det i dag finns krav på daglig tillsyn, vilket är ett indirekt förbud mot att överge djur, bedömer hon att ett uttryckligt förbud skulle fylla en viktig vägledande funktion. Utskottet noterar att ett uttryckligt förbud finns i Europarådets konvention om sällskapsdjur som Sverige har förbundit sig att följa (art. 3.2 Nobody shall abandon a pet animal). Utredaren föreslår därför att det införs en bestämmelse i lagen med lydelsen Djur får inte överges. Ett sådant förtydligande har efterfrågats av ett antal olika instanser. Ett uttryckligt förbud att överge djur finns också i flera andra länder, t.ex. Finland, Tyskland och Italien.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna 2011/12: MJ376 (S) yrkande 14, 2011/12: MJ362 (S), 2011/12: MJ213 (S) och 2011/12: MJ243 (FP) yrkandena 1–6 nu kan lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte kan anses vara tillgodosedda.

Sexuella övergrepp på djur

I utskottets betänkande 2010/11:MJU20 noterade utskottet att den nuvarande djurskyddslagen inte omfattar sexuella övergrepp på djur som inte kan kopplas till misshandel av eller fysisk skada på djuret. Utskottet framhöll även att ingen i modern tid har blivit åtalad för sexuella handlingar mot djur, trots att djurskyddslagstiftningen ska skydda djuren i dessa fall. I brottsbalken finns en bestämmelse om djurplågeri som innebär att den som utsätter djur för lidande kan straffas för det. Så som anfördes i betänkandet krävs det då att en åklagare kan bevisa att det har varit fråga om djurplågeri, dvs. att övergreppet har inneburit fysiskt eller psykiskt lidande för djuret. Att bevisa att djuret har lidit är emellertid mycket svårt, och därmed har det visat sig nästan omöjligt att få någon fälld för sexövergrepp enligt lagen mot djurplågeri. Utskottet gav därför regeringen tillkänna att det rättsliga skyddet för djur är otillräckligt och att en lagstiftning som uttryckligen förbjuder sexuella övergrepp på djur därför bör införas.

I regeringens skrivelse 2011/12:75, Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen, anförde regeringen med anledning av det ovan nämnda tillkännagivandet bl.a. att utredaren överlämnade betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) i november 2011 och att betänkandet för närvarande remissbehandlas.

Utskottet konstaterar att det i betänkandet framhålls att ambitionen är att värna om respekten för djur och att eftersträva en hög förebyggande djurskyddsnivå. Utskottet välkomnar därför att utredaren föreslår att ett förbud mot att ha sexuellt umgänge med djur eller utföra sexuella handlingar mot djur införs i lagen. Risker för att djur far illa i sådana situationer är, enligt utredarens bedömning, alltför stora. Handlingar som utförs av veterinärmedicinska skäl eller i samband med avel undantas från förbudet. I betänkandet Ny djurskyddslag framhålls vidare att utifrån de rapporter och forskningsunderlag som utredaren har tagit del av kan det konstateras att användningen av djur för sexuella ändamål inte är försumbar. Användningen medför också en risk för såväl fysiskt som psykiskt lidande för djuren. Djurskyddslagstiftningen är förebyggande och ska alltså förhindra att djur lider. Även om det saknas tydliga vetenskapliga belägg för att alla enskilda sexuella handlingar leder till att djur lider fysiskt och psykiskt så anser utredaren att risken för att djur lider av sådana handlingar är så stor att de står i strid med lagens förebyggande syfte. Att människor använder djur sexuellt kan också anses vara oförenligt med djurs naturliga beteende. Så som utredaren ser det skulle det också vara inkonsekvent att inte ha ett uttryckligt förbud mot en företeelse som medför en så stor risk för djurlidande. Den svenska djurskyddslagstiftningen innehåller en mängd olika bestämmelser som inbegriper krav när det gäller allt från berikning av djurens miljö till behov av social kontakt, fysisk aktivitet och utevistelse. Att samtidigt tillåta att djur används sexuellt skulle vara ologiskt och stå i stark kontrast till den övriga djurskyddslagstiftningen. Utredaren anser

också att ett förbud skulle kunna förtydliga och stärka skyddet för djur genom att utgöra en signal om att detta inte är ett acceptabelt sätt att behandla djur på. Värderingen att sexuell användning av djur är ett oacceptabelt beteende hos människor är också något som många instanser har påpekat för utredaren. På längre sikt bedömer utredaren att ett förbud skulle kunna öka respekten för djur och deras välfärd. En önskan om en ökad respekt för djur är ett av de skäl som anges i det motsvarande förbud som infördes i Norge 2010.

Utredaren föreslår att sådana gärningar som är straffbara med böter eller fängelse i högst två år i den nuvarande lagen behåller samma straffskala i den nya lagen. Vissa av bestämmelserna i den nuvarande djurskyddsförordningen, som har samma straffskala, överförs till den nya lagen och innebär inte någon förändring i sak. Därutöver föreslås bl.a. att även brott mot förbudet mot sexuellt användande av djur straffsanktioneras med böter eller fängelse i två år, vilket innebär nykriminalisering. Utredaren föreslår att ett grovt brott mot djurskyddslagen införs där straffskalan är fängelse i högst fyra år. Gärningar som bör bedömas som grova är uppsåtliga brott som har medfört eller som hade kunnat medföra omfattande djurlidande till följd av att någon allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter som djurhållare. Exempel på vad som bör utgöra grova brott är brott som har medfört eller hade kunnat medföra omfattande djurlidande eller betydande ekonomisk vinning. Brott som har utförts organiserat, systematiskt eller med förslagenhet eller annars har avsett en förpliktelse som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt bör även kunna bedömas som grova. Till följd av att ett grovt brott mot djurskyddslagen införs förordar utredaren att en allmän översyn även görs av brottsbalkens bestämmelse om djurplågeri.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ304 (S) nu lämnas utan vidare åtgärd.

Kastrering av smågrisar

I betänkande 2010/11: MJU20 föreslog utskottet ett tillkännagivande om ett förbud mot kastrering av obedövade smågrisar. Utskottet anförde därvid följande:

Utskottet konstaterar att det pågår arbete på området och att ändringsföreskrifterna som gör det möjligt för veterinärer att förskriva lokalbedövningsmedel till djurhållare för villkorad läkemedelsanvändning i samband med kastrering av smågrisar trädde i kraft den 1 april 2011. Enligt uppgifter från Landsbyggsdepartementet håller Jordbruksverket för närvarande på att organisera den utbildning som är nödvändig för djurhållarna, och föreskrifterna kan därför förväntas börja användas i praktiken till sommaren. Utskottet noterar att Jordbruksverket genom samtal och möten kommer att bistå slakt- och charkbranschen och detaljhandeln för att överbygga de eventuella problem som kan uppstå vid hantering av grisar som behandlats enligt de alternativa rutinerna. Utskottet uppmärksammar även EU-kommissionens arbete med att ta fram en handlingsplan för att obedövad kastrering av smågrisar ska upphöra

inom EU och utgår från att Jordbruksverket fortsätter att följa utvecklingen av de övriga alternativ till obedövad kastrering av smågrisar som kan vara praktiskt tillämpbara i Sverige. Sedan maj 2009 är det också möjligt att använda s.k. immunovaccinering av grisar, en metod som enligt Jordbruksverkets bedömningar är både effektiv och har stora djurskyddsmässiga fördelar jämfört med kirurgisk kastrering. Utskottet vill betona att obedövad kastrering av smågrisar ska förbjudas så snart det finns alternativa metoder för att säkerställa kvaliteten på griskött och god djurhållning. I Sverige kastreras årligen cirka en och en halv miljoner hangrisar. Det görs innan grisen blivit två veckor gammal, helt utan bedövning. Grisen riskerar att få infektioner och bräck av ingreppet. Att den känner smärta är säkert, eftersom nervsystemet är fullt utvecklat även hos en liten gris. Kastreringen görs för att ca 10 % av de könsmogna hangrisarna utvecklar ämnen (skatol, androstenon m.fl.) som ger ett illaluktande kött. Från djurskyddssynpunkt är detta naturligtvis inte acceptabelt. Det gör ont på grisen att bli skuren i utan bedövning. Kastrering utan bedövning bör därför förbjudas.

Utskottet noterar att regeringen i skrivelse 2011/12:75, Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen, med anledning av ovan nämnda tillkännagivande, anför att ärendet bereds. Regeringen hänvisar till betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) som remissbehandlas för närvarande.

I betänkandet Ny djurskyddslag framhåller utredaren att ett område där djurskyddsarbetet inom grisproduktionen inte har kommit tillräckligt långt ännu är kastrering av smågrisar utan bedövning. Utredaren konstaterar att Jordbruksverket presenterar tre alternativa metoder till att kastrera grisar utan bedövning. Vid alla dessa metoder bibehålls kvaliteten på köttet. Metoderna är uppfödning av okastrerade hangrisar, vaccinering mot galtluk och kastrering efter bedövning utförd av en veterinär eller en djurhållare. Jordbruksverket har angett att uppfödning av okastrerade hangrisar kan vara ett alternativ för producenter med egen förädling där möjligheten att sätta ett högre pris på den förädlade produkten kan kompensera för en lägre slaktvikt. Utredaren stöder detta. För att detta ska bli ett realistiskt alternativ är det dock viktigt att öka kunskapen och ta fram rådgivning om skötsel- och utfodringsåtgärder. Vidare framhåller utredaren att det också är viktigt att det går att kontrollera slaktkropparna från dessa grisar för att undvika att kött med galtluk hamnar i butikerna. Utredaren noterar att Jordbruksverket har ändrat sina föreskrifter för att göra det möjligt för djurägare att själva få bedöva smågrisar före kastrering. Det har även blivit möjligt för veterinärer att lämna ut villkorade läkemedel för bedövning av smågrisar före kastrering. Kursplaner för sådana kurser från två olika organisatörer godkändes av verket den 6 april respektive den 13 maj 2011. Att ge grisarna lokalbedövning före kastreringen innebär lindring vid operationen men viss smärta kvarstår efter operationen när bedövningen har slutat verka. Behandlingen ska därför ses som en möjlighet i väntan på alternativa metoder som helt ersätter kirurgisk kastrering enligt utredaren. När det gäller långtidsverkande smärtlindring lindrar denna endast mot smärtan efter operationen. Det kirurgiska ingreppet utförs i detta fall fortfarande

utan bedövning, och den djurskyddsmässiga nyttan är därför tveksam. Där-
emot anser utredaren att det är att rekommendera att använda den i
kombination med bedövning när så är möjligt. Utredaren instämmer därför
i Jordbruksverkets uttalande om att det är tveksamt att använda långtidsver-
kande smärtlindring som enda behandling vid kastrering. När det gäller
vaccinering mot galtlukta anser utredaren, precis som Jordbruksverket, att
det är en metod med stora djurskyddsmässiga fördelar jämfört med kirur-
gisk kastrering. Den oro som har framförts från grisproducenterna över
arbetarskyddet vid vaccinering kan utredaren förstå men anser att om rekom-
menderad säkerhetsspruta används så är risken mycket liten. Effekten av
medlet om en person oavsiktligt sticker sig är också övergående och leder
inte till permanent infertilitet.

I betänkandet framhålls dock att alla alternativ till den kirurgiska kastre-
ringen innebär en merkostnad för producenterna på minst ca 3,20 kronor
per gris (bedövning utförd av djurhållaren före det att grisen kastreras [Jord-
bruksverket 2010]). Utredaren håller med Jordbruksverket i dess slutsatser
om att det inte är rimligt att allt ansvar och alla kostnader enbart ska
belasta grisföretagarna. Ett ökat ansvar och en mer aktiv roll måste fram-
för allt tas av slakteribranschen och detaljhandeln för att utvecklingen ska
föras framåt.

Jordbruksverket framhåller att den dominerande inställningen vid fram-
tidsdiskussioner i internationella sammanhang är att den kirurgiska kastre-
ringen av grisar måste upphöra och att hangrisar bör födas upp
okastrerade. Utredaren håller med om detta, och denna åsikt bedöms också
vara den som dominerar i landet. Sveriges landsbygdsminister har också
tillsammans med jordbruksministrarna i Danmark, Belgien, Nederländerna
och Tyskland lämnat en deklaration om att obedövad kastrering av smågri-
sar bör förbjudas så snart alternativa metoder för att säkerställa kvaliteten
på griskött finns. Näringen har också ställt sig bakom det frivilliga posi-
tionsdokument som många organisationer inom EU:s medlemsländer gemen-
samst har undertecknat. Detta innebär att efter den 1 januari 2012 ska
kastrering endast ske antingen med bedövning vid själva ingreppet eller
med smärtlindring efteråt (NSAID). Från den 1 januari 2018 ska inte kirur-
gisk kastration genomföras alls förutsatt att vissa lösningar för detta finns
framme. Utredaren anser inte att endast smärtlindring efter ingreppet är
acceptabelt från djurskyddssynpunkt. Som utredaren ser det så går inte det
positionsdokument som näringen ställer sig bakom tillräckligt långt efter-
som smärtlindring är det enda som krävs fram till den 1 januari 2018.
Konsekvensen blir att grisar även fortsättningsvis kommer att kastreras
utan bedövning trots att det finns tillgängliga alternativ. Utredaren anser
därför att man bör gå ett steg längre än vad Jordbruksverket har föreslagit
i sin rapport. I denna anger verket att näringen ges möjlighet att på eget
initiativ arbeta för att ersätta den obedövade kastreringen. Utredaren anser
att det i stället behöver fastställas ett slutdatum för när obedövad kastre-
ring inte längre ska vara tillåten. Utredaren föreslår att detta datum bör

ligga tre år framåt i tiden från det att den nya lagen träder i kraft för att ge näringen möjlighet att ersätta den obedövade kastreringen med de tillgängliga alternativen. Därefter bör obedövad kastrering vara förbjuden. Utskottet delar utredarens åsikt att det slutliga målet är att helt upphöra med kastrering av grisar. En god indikation om när detta mål ska uppnås är näringens positionsdokument som pekar ut den 1 januari 2018 som slutdatum. Utredaren föreslår i sitt lagförslag att i princip all reglering av djurslagsfrågor förs ned till myndighetsnivå. Med utgångspunkt i detta anser utredaren att Jordbruksverket i sina föreskrifter ska föra in ett datum tre år framåt i tiden från det att den nya lagen träder i kraft när det gäller förbud att kastrera obedövade grisar.

Utskottet noterar även att regeringen i vårändringsbudgeten för 2012 (prop. 2011/12:99) anför att ett arbete, som bl.a. innefattar subventionering av bedövningsmedel, kommer att påbörjas under 2012 för att förbättra djurskyddet vid kastrering av grisar. För att arbetet ska kunna påbörjas behöver ändamålet för anslaget ändras eftersom man bedömer att denna typ av djurskyddsfrämjande åtgärder inte ryms inom anslagets nuvarande ändamål. I propositionen föreslår regeringen därför att anslaget 1:6 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder även bör få användas för djurskyddsfrämjande åtgärder som avser bl.a. hållande och skötsel av djur.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ365 (S) nu lämnas utan vidare åtgärd.

Slaktmetoder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (M, MP) om slaktmetoder.
Jämför reservation 17 (MP, V).

Motionerna

Enligt motion 2011/12: MJ404 (M) slaktas de flesta hönsdjur maskinellt vilket kan vara oerhört stressande för djuren. Därför bör man se över möjligheten att öka användandet av metoden CAK (Controlled Atmosphere Killing) i hela Sverige.

I motion 2011/12: MJ219 (MP) anføres att det bör göras en översyn av de svenska slaktreglerna ur djurskyddssynpunkt mot bakgrund av att den nya EU-förordningen om slakt börjar gälla 2013.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet har anfört i betänkande 2009/10: MJU12 nåddes en politisk överenskommelse om en ny förordning om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning inom EU vid jordbruksrådet i juni 2009 (rådets förordning

(EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning). Förordningen trädde i kraft den 8 december 2009 och ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2013. I ingressen till förordningen anges:

Rekommendationerna att utfasa användningen av koldioxid för gris samt vattenbad för bedövning av fjäderfä ingår inte i denna förordning eftersom det framgick av konsekvensanalysen att sådana rekommendationer för närvarande inte är ekonomiskt genomförbara i EU. Det är dock viktigt att fortsätta denna diskussion i framtiden. Kommissionen bör därför utarbeta och lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om olika bedövningsmetoder för fjäderfä och särskilt om vattenbad för bedövning av flera fåglar samtidigt.

Utskottet konstaterar att EU således ser framför sig en utveckling av de bedövningsmetoder som används i dag. Rådet har uppmanat kommissionen att lämna en rapport om detta, som ska föreläggas Europaparlamentet och rådet senast den 8 december 2013.

Från och med den 24 september 2009 kan Sverige inte införa nya nationella regler om slakt i den mån området är reglerat på EU-nivå. I förordningen ges dock en möjlighet till åtgärder då det sägs att ”om en medlemsstat, på grundval av nya vetenskapliga belägg, anser det nödvändigt att säkerställa ett mer omfattande skydd av djur vid tidpunkten för avlivning med avseende på de bedövningsmetoder som avses i bilaga 1, ska den underrätta kommissionen om de planerade åtgärderna”. Kommissionen ska då uppmärksamma övriga medlemsstater på detta och ta upp ärendet till behandling och då godkänna eller avvisa de nationella åtgärderna.

Enligt uppgifter från Jordbruksverket är slakt med hjälp av gas att föredra framför många andra slaktmetoder med tanke på att många stressmoment för djuren kan undvikas med denna metod. Sverige ser därför positivt på forskning och utveckling av denna metod.

Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att motionerna 2011/12: MJ404 (M) och 2011/12: MJ219 (MP) lämnas utan vidare åtgärd.

Djurtransporter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (S) om djurtransporter.

Motionen

I motion 2011/12: MJ372 (S) framhålls att regeringen bör ta nya initiativ för att komma till rätta med de alltför långa djurtransporterna.

Utskottets ställningstagande

I betänkande 2010/11: MJU20 gjorde utskottet ett tillkännagivande med följande lydelse:

Transporter av levande djur är stressande för djuren på flera sätt: dels själva transporten, dels i- och urlastningen. Djurskyddet Sverige samlade in 25 000 namnunderskrifter, som kräver kortare djurtransporter och bättre förhållanden under transporten. Det finns få frågor som har så hög prioritet från djurskyddssynpunkt och som engagerar så många. Det räcker inte med djurskyddskonferenser utan nu krävs handling. Det finns redan många förslag på hur Sverige ska driva djurtransportfrågorna framåt. När EU kommer att se över djurtransportsförordningen har Sverige en viktig roll när det gäller att kräva åtta timmars maxgräns också för transporter inom EU, som i dag kan vara mycket långa. Därutöver bör ytan som varje djur har till förfogande under transporten ses över och förbudet mot transport av sjuka djur implementeras. För transporter inom Sverige är det önskvärt att stödja utvecklingen av lokala och/eller mobila slakterier för att på så sätt kunna minska transporttiderna. Reglerna för nödslakt kan också behöva ses över. Än viktigare är att minska stressen vid i- och urlastning. När formella brister vid djurtransporter upptäcks, ska detta leda till åtal och för att ge transportörerna ekonomiska incitament att förbättra djurens villkor vid transporter bör sanktionsavgifter införas för slaktdjurstransporter med höga dödlighetstal.

Regeringen har i skrivelse 2011/12:75 med anledning av ovan nämnda tillkännagivande anført att ärendet bereds. Den 8 september 2011 fick Statens jordbruksverk och Nationellt centrum för djurvelfärd vid Sveriges lantbruksuniversitet i uppdrag att ställa samman relevant forskning och lämna förslag till åtgärder om hur man kan minska stressen för djur vid transporter. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2012.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ372 (S) nu lämnas utan vidare åtgärd.

Djurskyddstillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, FP, SD) om djurskyddstillsyn.

Jämför reservation 18 (SD) och särskilda yttrandena 1 (S) och 2 (MP).

Motionerna

Flera motioner tar upp djurskyddstillsynen. I kommittémotion 2011/12: MJ376 (S) yrkande 11 anføres att regeringen behöver göra en översyn av systemet för tillsyn av djurskyddet och återkomma till riksdagen med en plan för hur djurskyddet ska upprätthållas. Även i motion 2011/12: MJ430 (S) framhålls att regeringen bör ta initiativ till att se över tillsynen över

djurskyddet. Enligt motion 2011/12:MJ249 (S) behövs en utvärdering av djurskyddstillsynen. I motion 2011/12:MJ334 (FP) efterfrågas en stärkt djurskyddsinspektion.

Enligt motion 2011/12:MJ366 (S) vore det lämpligt om regeringen gjorde en utredning om varför förändringen av ansvaret för djurskyddskontrollerna har inneburit en negativ utveckling av antalet kontroller av djurtransporterna. Utifrån utredningens resultat bör regeringen sedan återkomma med förslag på åtgärder för att vända den negativa trenden. Även i motion 2011/12:MJ439 (SD) efterfrågas ökad kontroll av djurtransporter. I motionen anförts därför att Jordbruksverket tillsammans med andra myndigheter bör få i uppdrag av regeringen att tillse ett markant ökat antal kontroller.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att ansvaret för djurskyddskontrollen överfördes från kommunerna till länsstyrelserna den 1 januari 2009. Så som Landsbygdsminister Eskil Erlandsson anförde i sitt svar på den skriftliga frågan 2010/11:279 Inspektion av djurskydd, var anledningen till överföringen att det fanns för stora brister i den kommunala djurskyddskontrollen, bl.a. i kvalitet och likvärdighet i kontrollerna. Det fanns också stora variationer i den frekvens med vilken kontrollerna utfördes. Enligt landsbygdsministern utfördes inte en enda kontroll i 40 av landets kommuner under 2008. Ministern konstaterade att det inte är ett gott djurskydd. Han framhöll även att statsanslaget för länsstyrelserna tillfördes medel i samband med överföringen av djurskyddskontrollerna till länsstyrelserna. Detta tillägg var vid tidpunkten för överföringen 118 miljoner kronor. För att effektivisera kontrollerna och förbättra djurskyddet infördes ett djurskyddskontrollregister med uppgifter om bl.a. djurförbud. Ministern framhöll att viktiga förutsättningar för ett gott djurskydd är att man har en samlad kunskap om var de djur som ska kontrolleras finns och vilka personer som har djurförbud så att de inte skaffar nya djur på en ny plats. Ministern påpekade emellertid att det har funnits vissa problem vid överföringen av kontrollansvaret. Regeringen tillförde därför mer pengar för djurskyddskontrollerna 2010 och 2011. I vårtilläggsbudgeten 2010 tillfördes länsstyrelserna 11 miljoner kronor extra och 25 miljoner i budgetpropositionen för 2011. Ministern framhöll att dessa pengar skulle gå till att stärka länsstyrelsernas djurskyddskontroller. Han uppmärksammade även att Jordbruksverket tillfördes ytterligare 5 miljoner kronor i budgeten för 2011 för att det skulle kunna ge bättre stöd till länsstyrelsernas arbete med att effektivisera och förbättra kontrollerna. Landsbygdsministern upplyste även om att regeringen gett Statskontoret i uppdrag att utvärdera den offentliga djurskyddskontrollen sedan den flyttats från kommunerna till länsstyrelsen. I uppdraget ingick

även att bedöma om resurserna som tilldelats länsstyrelserna har varit tillräckliga och om de har utnyttjats effektivt för att kontrollerna ska kunna leva upp till både nationella krav och EU:s regelverk.

Utskottet konstaterar att enligt Statskontorets redovisning av ovan nämnda uppdrag (djurskyddskontrollens utveckling) genomförs i dag kontroller i alla Sveriges kommuner och ingenstans i landet kan en djurhållare räkna med att kunna undgå kontroll. Antalet kontroller som resulterar i rättsliga ingripanden har dock ökat markant. Statskontoret framhåller att detta tyder på att djurskyddet i dag arbetar mer träffsäkert och i högre utsträckning genomför kontroller där brister finns. Jurister på länsstyrelserna uppger att beslut, förelägganden och åtalsanmälningar nu håller en högre kvalitet. I samband med reformen minskade antalet kontroller kraftigt. Enligt Statskontoret har det sannolikt till stor del att göra med produktionsstörningar i samband med genomförandet av reformen. Men minskningen kan också bero på att administrationen har blivit mer omfattande till följd av att enhetliga och gemensamma rapporterings- och uppföljningssystem har införts, vilket gör att handläggningen av kontroller nu tar längre tid. Statskontoret anför vidare att ansvarsöverföringen blottlade en rad icke avslutade eller åtgärdade ärenden som länsstyrelserna nu tvingats ägna mycket tid åt. Minskningen av antalet årsarbetskrafter mellan år 2007 och 2010 motsvarar ett produktivitetsökningskrav på ca 3 procent per år. I redovisningen framhålls också att djurskyddskontrollens omfattning har minskat sedan reformen, både vad gäller totalt antal kontroller och antal kontroller per årsarbetskraft. Utskottet noterar att Statskontoret anser att det finns ett stort utrymme för utveckling av djurskyddsarbetet hos såväl Jordbruksverket som länsstyrelserna. Flera av utvecklingsåtgärderna bedöms vara resursbesparande, medan andra rör möjligheten att arbeta med högre kvalitet och träffsäkerhet i kontrollerna. Detta förutsätter utvecklande åtgärder både inom och mellan kontrollmyndigheterna. Enligt Statskontoret handlar det till stor del om åtgärder för att öka och förtydliga styrningen mot gemensamma mål, skapa utrymme för strategisk planering och förebyggande arbete, öka samverkan och utbyte mellan länen samt förbättra kommunikationen och informationen gentemot omvärlden. Så som Statskontoret påpekar är det formella ansvaret för kontrollen inom djurskyddsområdet på det hela taget redan utpekat.

Utskottet noterar att regeringen även gett Statens jordbruksverk och länsstyrelserna i uppdrag att inrätta ett råd för samordning av djurskyddskontrollfrågor (beslut 2012-03-08). Rådet ska ha till uppgift att identifiera områden där samsyn och samverkan inom kontrollen brister, identifiera vem som är ansvarig för att vidta åtgärder för att öka samsynen och samverkan, verka för att djurskyddskontrollen utvecklas i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv. Rådet ska även senast den 31 december varje år rapportera resultatet och effekterna av rådets arbete till regeringen. Rådet ska bestå av företrädare från Jordbruksverket och länsstyrelserna. De närmare formerna för rådets utformning och organisation ska Jordbruks-

verket besluta om, efter samråd med länsstyrelserna. Rådets arbete ska slutredovisas senast den 31 december 2017, och då ska det ges en rekommendation om behovet av en fortsättning av rådets verksamhet. Vidare ska Jordbruksverket i samarbete med länsstyrelserna vidta åtgärder för att effektivisera kontrollarbetet bl.a. för att öka antalet planerade kontroller och för att åstadkomma ytterligare enhetlighet i handläggningen av kontrollerna. Jordbruksverket ska den 30 juni och den 31 december 2012 till Regeringskansliet (Landsbyggsdepartementet) redovisa hur effektiviseringsarbetet fortskrider. I beslutet om uppdraget anför regeringen att en effektiv och rättssäker djurskyddskontroll är avgörande för att uppnå målsättningen att djurskyddet ska vara gott i hela landet. Regeringen bedömer, mot bakgrund av slutsatserna i Statskontorets utvärdering, att det är viktigt att vidta vissa åtgärder för att ytterligare öka styrningen och uppföljningen av djurskyddskontrollen. Statskontoret har lämnat flera förslag till åtgärder för att nå de eftersträfvade förändringarna. Regeringen bedömer att de föreslagna åtgärderna kan bidra till det övergripande målet om en god, likvärdig och effektiv djurskyddskontroll över hela landet.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2012, utgiftsområde 23, framhåller att det trots många stora vinster med överflyttning till länsstyrelserna, bl.a. stärkt träffsäkerhet och likvärdighet i kontrollen, kvarstår ett behov av att öka antalet kontroller och effektivisera arbetet. De tillfälliga tillskott som gjorts under två år har varit betydelsefulla, men för att länsstyrelserna ska kunna bygga upp en långsiktigt hållbar organisation för djurskyddskontrollen tillför regeringen medel för att behålla dagens nivå. Regeringen framhåller också att den avser att noggrant följa resursbehovet och återkomma i frågan. Utskottet konstaterar att regeringen i vårandringsbudgeten för 2012 föreslår att anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. ökas med 10 miljoner kronor, för att säkerställa fortsatta insatser för en god och kvalitativ djurskyddskontroll.

I betänkandet Ny djurskyddslag framhåller utredaren att det alltsedan 1988 års djurskyddslag trädde i kraft har riktats kritik mot kontrollen av efterlevnaden av lagen. Olika förslag har också lagts om hur en bättre, effektivare, mer likriktad och rättssäker kontroll kan erhållas. År 2009 förstatligades kontrollen och flyttades från kommunerna till länsstyrelserna. Så som framhålls i betänkandet har det efter genomförandet av flytten från många olika håll framförts att de avsatta pengarna inte räcker till för den kontrollfrekvens som krävs utifrån en riskbedömning av kontrollobjekten. Det har också efter hand dels gjorts omfördelningar av medlen, dels i omgångar tillförts mer medel från stadsbudgeten till verksamheten. Vidare anför utredaren att trots att kontrollen nu är samlad på färre myndigheter än förut finns det kritik som gäller att behandlingen av djurhållarna inte är likvärdig och rättssäker. Nu, i den statliga regin, måste handläggarna följa de regler som styr myndigheternas arbete för att resultatet ska bli mer rättssäkert, rättvist, likriktat och transparent än tidigare. Nya administrativa system på grund av flytten kräver dock en inkörningsperiod för att bli effek-

tiva. Utredaren vänder sig emot synen att om bara kontrollen var bättre skulle situationen för djuren också bli bättre. Enligt utredarens åsikt är det alltid djurägaren eller djurhållaren som har ansvaret för djurens välfärd. Kontrollen är endast en försäkran om att detta fungerar. I betänkandet framhålls emellertid att både Kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor (FVO) och Jordbruksverket ser klara förbättringar av 2010 års kontrollarbete jämfört med tidigare år. Utskottet erinrar om att kommissionen genom FVO utför kontroller i medlemsländerna med syftet att undersöka hur behöriga myndigheter genomför och tillämpar EU-lagstiftningen på området. Enligt betänkandet konstaterar FVO att den offentliga kontrollen fortfarande är i ett övergångsskede till följd av omorganiseringen från kommunal till statlig kontroll. De verktyg och regelverk som behövs för att genomföra kontrollerna finns. Majoriteten av personalen har också den kompetens som krävs enligt FVO. Till följd av omorganiseringen har länsstyrelserna ännu inte utfört tillräckligt många inspektioner utifrån de riskvärderingar och kontrollplaner som de har upprättat. Jordbruksverket drar i sin analys av 2010 års djurskyddskontroll slutsatsen att det har blivit en bättre kvalitet och en effektivare kontroll samtidigt som djurskyddsläget i landet inte har försämrats. Utredaren delar denna slutsats.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12: MJ376 (S) yrkande 11, 2011/12: MJ249 (S), 2011/12: MJ430 (S) och 2011/12: MJ334 (FP) lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om tillsynen av djurtransporter erinrar utskottet om landsbygdsminister Eskil Erlandssons svar på den skriftliga frågan 2010/11:669 om kontroll av djurtransporter. Landsbygdsministern framhöll följande:

Jens Holm har frågat mig vad jag kommer att göra för att antalet kontroller av djurtransporter ska bli fler och förbättras. Regeringen har för i år tillfört länsstyrelserna 25 miljoner kronor extra i syfte att förstärka djurskyddskontrollen som helhet. Denna förstärkning omfattar också kontrollen av djur under transport. Jag håller dock med Jens Holm om att det är av största vikt att våra myndigheter kan göra fler och bättre kontroller av djurtransporterna. Jag är övertygad om att förutsättningarna för detta blivit betydligt gynnsammare i och med överflyttningen av ansvaret till länsstyrelserna och jag för en kontinuerlig dialog med myndigheterna i denna viktiga fråga. Utöver den nyss nämnda resursförstärkningen arbetar regeringen också för att på olika sätt öka antalet djurskyddskontroller och kvaliteten och effektiviteten i dem. Statens jordbruksverk har för år 2011 tillförts 5 miljoner kronor för arbete med att genom tekniskt, kunskapsmässigt och administrativt stöd skapa mer likvärdiga, rättssäkra och effektiva djurskyddskontroller. Vidare har Statskontoret givits i uppdrag att utvärdera kvaliteten och effektiviteten i djurskyddskontrollen och resurserna för den. I uppdraget ingår även att lämna förslag till eventuella förbättringar.

Utskottet hänvisar till vad som anförts ovan i fråga om Statskontorets redovisning av uppdraget. Utskottet uppmärksammar även att FVO i sin rapport från 2010 års inspektion konstaterar att revisionen har visat att systemet för offentlig djurskyddskontroll fortfarande är i ett övergångs-

skede. Till följd av den nyligen genomförda administrativa omorganiseringen utförs ett minskat antal offentliga djurskyddskontroller på gårdarna och det görs mycket få kontroller av djurtransporter. I rapporten framhålls vidare att brister oftast upptäcks framgångsrikt vid kontrollerna på gårdarna men att verkställighetsåtgärderna kan ta mycket lång tid att genomföra, även om de i allmänhet ger resultat. Djurskyddsstandarden på gårdarna och under transport är trots detta, enligt vad revisionsgruppen erfarit, tillfredsställande eller god.

Utskottet välkomnar att antalet kontroller under 2011 har ökat i förhållande till tidigare år enligt uppgifter från Jordbruksverket. Enligt statistik från Länsstyrelserna har 162 kontroller utförts under 2011.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12: MJ366 (S) och 2011/12: MJ439 (SD) lämnas utan vidare åtgärd.

Straff m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, FP) om straff och kontrollsystem för djurförbud.

Jämför reservation 19 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2011/12: MJ222 (S) bör regeringen snarast återkomma med ett förslag till lagändring för att införa grovt djurplågeri i djurskyddslagstiftningen. I motion 2011/12: MJ369 (S) anfördes att djurskyddslagen bör ses över vad gäller djurplågeri, och även i denna motion framhålls att det bör övervägas om brottet grovt djurplågeri bör införas.

Enligt motion 2011/12: MJ388 (M) bör möjligheten att införa straff kopplade till bestämmelserna i 2 och 4 §§ i djurskyddslagen övervägas.

I motion 2011/12: MJ234 (FP) anfördes att regeringen bör arbeta för ett nordiskt kontrollsystem för djuruppfödare som har belagts med djurförbud.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att det i betänkandet Ny djurskyddslag påpekas att många instanser har framfört att straffskalan för djurplågeri enligt brottsbalken bör skärpas. Polismyndigheten har även uppmärksammat utredaren på att allvarliga former av djurplågeri ökar, och att man har noterat att det på senare tid blivit vanligare att sådana brott har sadistiska förtecken. Som ett exempel på detta nämner utredaren det mycket i medierna uppmärksammade fallet i Stockholm under 2009 där några ungdomar brände en kanin till döds (Svea hovrätts dom den 1 juli 2010 i mål nr B 4110-10). Så som framhålls i betänkandet ligger det emellertid utanför utre-

darens uppdrag att göra en översyn av och lämna några förslag i fråga om brottsbalkens bestämmelser om djurplågeri. Utskottet noterar att utredaren mot bakgrund av vad som har framkommit anser att det finns ett behov av en allmän översyn även av brottsbalkens bestämmelser om djurplågeri. Djurplågeri och brott mot djurskyddslagen är åtskilda t.ex. i fråga om krav på uppsåt och djurlidande. Inom ramen för den översyn som utredaren förordar bör därför frågor om det inbördes förhållandet mellan djurplågeribrottet och brott mot djurskyddslagen utredas enligt betänkandet. Överväganden om eventuella konsekvenser kan även behöva göras bl.a. i förhållande till djurskyddslagens förebyggande syfte och att brottsbalksbestämmelsen inte endast omfattar djur som hålls av människan utan även omfattar vilda djur. Vidare framhålls att det inom ramen för en översyn av djurplågeribrottet exempelvis kan övervägas om det skulle vara mer fördelaktigt att överföra bestämmelsen om djurplågeri till djurskyddslagen i syfte att samla straffbestämmelserna till samma specialstraffrättsliga lag på motsvarande sätt som t.ex. i jaktlagen och miljöbalken. Utredaren anför även att i det fall som djurplågeribestämmelsen ska finnas kvar i brottsbalken bör det övervägas om straffskalan ska höjas och om en indelning av grova brott och brott av normalgraden bör införas även i fråga om djurplågeribrottet. Det bör även övervägas om djurskyddsbrott i fortsättningen ska bedömas som artbrott, dvs. att sådana brott ska föranleda fängelse även när det inte har ett särskilt högt straffvärde.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2011/12: MJ222 (S) och 2011/12: MJ369 (S) nu lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller straffsanktionering av 2 och 4 §§ djurskyddslagen noterar utskottet inledningsvis att utredaren anser att det generellt bör anläggas en skärpt syn på brott mot djurskyddslagen. Utskottet är medvetet om att dessa brott ses som allvarliga och stötande av många i samhället. Dessutom kan bristande efterlevnad av djurskyddsbestämmelserna ha en negativ inverkan på förtroendet för såväl djurhållning i allmänhet som lantbruksnäringen och dess relaterade näringar. Så som utredaren framhåller innehåller den nuvarande djurskyddslagen emellertid många bestämmelser som är av målsättningskaraktär och så allmänt hållna att de inte är lämpade för att vara straffsanktionerade. Även förslaget till ny djurskyddslag innehåller ett flertal paragrafer som utgör målsättningsstadganden eller i övrigt inte är tillräckligt konkreta för att kunna vara straffsanktionerade. Utredaren föreslår att föreskrifter meddelade av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i vissa fall ska kunna förenas med böter i straffskalan. Bestämmelsen om att djur ska hållas och skötas på ett sådant sätt att de ges möjlighet att utföra vissa naturliga beteenden i 3 kap. 2 § är ny. Enligt utredarens förslag ska bestämmelsen kompletteras med föreskrifter på vad som är sådana beteenden relaterade till djurs behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning och socialt umgänge. Utre-

daren anser att bestämmelsen är av central betydelse för hur djurhållning ska bedrivas. Enligt utredarens bedömning bör sådana föreskrifter kunna förenas med böter.

Utskottet noterar vidare att det är Jordbruksverkets bedömning att de mest klandervärda djurskyddsbrotten täcks av befintliga straffbestämmelser och att de därmed kan föranleda fängelse och att de mest straffvärda djurskyddsbrotten direkt borde kunna bedömas som djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken eller som brott mot djurskyddslagen. Denna uppfattning stöds även av riksåklagarens utvecklingscentrum. Uppsåtliga eller grovt oakt samma brott som har inneburit djurlidande ska i första hand bestraffas som djurplågeri enligt brottsbalken. Enligt utredarens mening är det dock angeläget att anlägga en allmänt skärpt syn på grova brott mot djurskyddslagen. En höjning av straffskalan för grova brott bör därför göras enligt utredaren.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ388 (M) lämnas utan vidare åtgärd.

När det slutligen gäller frågan om att arbeta för ett nordiskt kontrollsystem av djuruppfödare som har belagts med djurförbud noterar utskottet att ett flertal av de instanser som har inkommit med synpunkter i utredarens probleminventering uppger att de nuvarande reglerna i princip fungerar tillfredsställande. Många av dem som har svarat anser dock att en översyn av bestämmelserna om omhändertagande av djur och djurförbud är angelägen. Det som främst har framförts är att det finns vissa oklarheter och problem vid tillämpningen av reglerna. Detta gäller i huvudsak att det finns ottydligheter i dagens lagstiftning och att det finns problem med kringgående av reglerna om djurförbud. Utredaren har i en enkätundersökning frågat länsstyrelserna vid hur många tillfällen under den senaste tioårsperioden som det har bedömts att djurskyddslagens regler för att motverka skenöverlåtelser och bulvanskap inte har varit tillräckliga. De situationer som uppges vara problematiska från kontrollsynpunkt är främst där någon av medlemmarna i en familj med djur har meddelats djurförbud eller där närstående har tagit över djur. Utredaren anser att kontrollmyndigheten bör följa upp meddelade djurförbud och kontrollera att djurhållaren faktiskt gör sig av med djuren. I annat fall bör kontrollmyndigheten fatta beslut om omhändertagande. Detta gäller även som framhålls i förarbetena till nuvarande djurskyddslag om djuren visserligen har överlåtit till någon annan som känner till djurförbudet men att den som har meddelats djurförbud fortfarande deltar i handhavandet av djuret.

Utskottet har fått följande uppgifter från Landsbygdsdepartementet. I Sverige har vi ett nationellt register över personer som meddelats djurförbud. Detta gäller dock endast i Sverige och det är, med hänsyn till den personliga integriteten och lagstiftningen om personuppgifter, reglerat hur uppgifter ur det registret får användas. Regeringen har för närvarande inte några planer på att förändra dessa bestämmelser. Ett medlemsförslag om ett nordiskt utbyte av information om djuruppfödare som har belagts med

djurförbud har lagts fram i Nordiska rådet. Medlemsförslaget i fråga sändes ut på remiss av Nordiska rådets svenska delegation, till Jordbruksverket och några ytterligare instanser. Jordbruksverket är i sitt svar negativt till förslaget, dels med hänvisning till att svensk lagstiftning endast äger giltighet inom Sverige, dels med hänvisning till att det finns skillnader i djurskyddslagstiftningen olika länder emellan. Jordbruksverket anförde även att det hade fullt förtroende för att länsstyrelsen kan hantera detta inom sitt ordinarie kontrollarbete.

Avslutningsvis påminner utskottet om att Sverige under sitt senaste ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2008 arrangerade en konferens om djurskydd. Sedan dess har en nordisk arbetsgrupp inrättats med mål att säkerställa att de nordiska ländernas myndigheter inom djurskydd och livsmedel samarbetar effektivt.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2011/12: MJ234 (FP) avslås.

Importåtgärder, märkning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller ett motionsyrkande (S) om att Sverige bör arbeta för att EU inför en tydlig märkning av kött som kommer från djur som har slaktats utan bedövning. Motionsyrkanden (SD) om importförbud och halal- och kosherslaktat kött avslås.

Jämför reservationerna 20 (SD) och 21 (M, FP, C, KD) samt särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

I motion 2011/12: MJ433 (SD) yrkande 2 efterfrågas ett importförbud för pälsvaror från länder som inte lever upp till de krav som stipuleras i svensk djurskyddslagstiftning.

Även i motion 2011/12: MJ461 (SD) efterfrågas ett importförbud. Enligt motionen bör regeringen söka undantag från EU:s regler så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som har halal- och kosherslaktats utan bedövning. I samma motion (yrkande 2) anføres att kött från djur som har halal- och kosherslaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext. Vidare yrkas att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som har halal- och kosherslaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU (yrkande 3). Slutligen framhålls i yrkande 4 att den svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot obedövad halal- och kosherslakt inom hela unionen.

I motion 2011/12: MJ368 (S) anføres att allt fler djur inom EU slaktas utan bedövning av ekonomiska skäl och att Sverige därför ska jobba för att EU inför tydlig märkning av allt kött som kommer från djur som har slaktats utan bedövning.

Utskottets ställningstagande

Importförbud

Så som utskottet tidigare anført i betänkande 2010/11: MJU20 är det inte möjligt att införa något generellt förbud mot import enligt det internationella regelverket inom Världshandelsorganisationen (WTO). En av hörnstenarna i det internationella handelsarbetet är att varje land har rätt att bestämma över sina egna produktions- och processmetoder och att importhindrande åtgärder inte får vidtas om det inte finns fara för hälsan bland djur och människor i det importerande landet. Enligt Landsbygdsdepartementet finns det en risk att krav på att inkludera djurskydd kan användas i protektionistiska syften. Detta är inte minst något som utvecklingsländer oroar sig för. Därför vill man inte se detta inkluderat. Innan det, enligt departementet, ens är realistiskt att diskutera att inkludera djurskydd i större utsträckning i WTO:s regelverk än i dag, är det nödvändigt att internationella standarder kommer till stånd. Det är något som Sverige aktivt arbetar för. Ett sätt att uppnå ett förbättrat djurskydd internationellt är att komma fram till multilaterala överenskommelser när det gäller djurskydd och att ta med frågan i bilaterala avtal mellan EU och tredjeländer. I utskottets betänkande framhölls vidare att det bör uppmärksammas att näringsens engagemang hela tiden ökar och att privata standarder skapas. Dessa kan i vissa fall vara mer effektiva för att förbättra djurskyddet globalt än att förlita sig på att stater ska agera.

Utskottet noterar vidare att det i betänkandet Ny djurskyddslag framhålls att Sverige under åren som medlem i EU har arbetat hårt för att höja djurskyddsnivån på den inre marknaden, vilket även till vissa delar lyckats. Det anføres vidare att det vid tidpunkten för det svenska inträdet i EU fanns en viss reglering av djurskyddet för djur som hölls för livsmedelsproduktion och som försöksdjur. Denna reglering som inte var särskilt omfattande har nu utökats eller skärpts på ett flertal områden. Det finns fortfarande områden där Sverige har mer omfattande och strängare regler än övriga EU-länder. I betänkandet framhålls även att en tendens som kan noteras är att regleringen av djurskyddet på EU-nivå går från direktiv, som medlemsstaterna ska inarbeta i den egna lagstiftningen, till förordningar, vilka gäller direkt i alla medlemsländer. I fråga om förordningar får medlemsländerna som huvudregel inte heller ha avvikande regler även om de tidigare har ställt högre krav än förordningen. Det påpekas också att ett antal avgöranden från EU-domstolen i Luxemburg har visat att om lagstiftningen ställs på sin spets har oftast EU-regler om den fria rörligheten på

den inre marknaden och förbud mot handelshinder företrädde framför djurskyddsregler. Domstolen har dock också vid ett flertal tillfällen konstaterat att om området är oharmoniserat (inte har ett fullständigt gemensamt regelverk på området) så får medlemsländerna anta handelshindrande bestämmelser. Detta gäller så länge som bestämmelserna bl.a. är nödvändiga för att skydda djuren och proportionerliga. Enligt utredaren har konkurrenssituationen på den inre marknaden numera hårdnat ytterligare i och med tillkomsten av tolv nya medlemsländer 2004 och 2007, av vilka en del är stora jordbruksproducenter.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12: MJ443 (SD) yrkande 2 och 2011/12: MJ461 (SD) yrkande 1.

Märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning

När det gäller märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning påminner utskottet om att en politisk överenskommelse nåddes inom EU vid jordbruksrådet i juni 2009 om den nya förordningen om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning. Av artikel 4 i förordningen framgår det att djur endast får avlivas efter bedövning. Bedövningen ska ske i enlighet med de metoder och de särskilda krav för tillämpningen av dessa metoder som anges i en bilaga till förordningen. Avsaknad av medvetande och känslor ska bibehållas till dess att djuret är dött. Av samma artikel framgår att kraven på bedövning inte gäller djur som slaktas med särskilda metoder som påbjuds av religiösa riter, under förutsättning att slakten äger rum i ett slakteri. Utskottet kan således konstatera att enligt förordningen ska alla djur bedövas före slakt, men att det finns ett undantag för djur som slaktas enligt metoder som påbjuds av religiösa riter. Förordningen trädde i kraft den 8 december 2009 och ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2013.

Utskottet påminner även om att enligt den svenska djurskyddslagen ska djur alltid bedövas före slakt, och det finns inte några undantag för religiösa slaktmetoder som kosher- och halalslakt (14 § djurskyddslagen). Detta kommer inte att ändras när den nya förordningen börjar gälla. Det kan tilläggas att elbedövning före slakt accepteras av många av världens muslimer, vilket gör att halalslakt av fjäderfä och får är möjlig i Sverige utan att man kommer i konflikt med djurskyddsbestämmelserna.

Utskottet noterar att frågan om märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning kom upp i slutskedet av förhandlingarna om ändringar i förordningen om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011). Detta resulterade i att skäl 50 infördes i den förordningen. I skäl 50 står följande: "Konsumenterna i unionen visar allt större intresse för hur unionens djurskyddsbestämmelser tillämpas i samband med slakt, till exempel om djuren bedövas innan de slaktas. Därför bör man i samband med en framtida unionsstrategi för djurskydd och djurs välbefinnande överväga en studie om lämpligheten i att ge konsumenterna relevant information om bedövning av djur." Utskottet noterar vidare att kommissionen i sitt medde-

lande om EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 utöver det planerade förenklade regelverket föreslår att det utvecklas verktyg för att förbättra medlemsstaternas efterlevnad av reglerna, att det ges stöd till internationellt samarbete och att konsumenterna och allmänheten ska ges lämplig information. I detta sammanhang kommer kommissionen även att undersöka frågan om märkning i enlighet med överenskommelsen om lagförslaget om livsmedelsinformation. Kommissionen nämner också särskilt att i förekommande fall kommer konsekvenserna för de grundläggande rättigheterna, särskilt religionsfriheten, att bedömas noggrant. Inom ramen för EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 har kommissionen tagit initiativ till att genomföra en undersökning om märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning och resultatet ska presenteras 2013.

Enligt uppgifter från Landsbyggsdepartementet är frågan om livsmedelsmärkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning uppe vid diskussionerna om den strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 som nämns ovan. Sverige tog dessutom upp problemet med slakt utan bedövning som inte är religiöst motiverad som en övrig fråga på jordbruks- och fiskerådet den 14–15 maj i år. Regeringen ville uppmärksamma kommissionen och de andra medlemsstaterna på att undantaget i artikel 4 utnyttjas av ekonomiska skäl, vilket strider mot lagstiftningens syfte. Man uppmanade kommissionen att öka sina ansträngningar att komma till rätta med detta problem och föreslog även ett antal möjliga åtgärder. Bland annat föreslogs gemensamma riktlinjer för hur slakten bör gå till, ett harmoniserat förfarande för godkännande och kontroll av aktörer som utför slakt utan bedövning samt riktade inspektioner i medlemsstaterna utförda av kommissionens granskningsorgan FVO för att se till att den gemensamma lagstiftningen efterlevs. Regeringen konstaterade vid samma tillfälle att märkning skulle kunna vara ett verktyg i arbetet med att minska överutnyttjandet av undantaget, och man framhöll därför att man från svenskt håll ser fram emot att ta del av kommissionens rapport om märkning.

Utskottet anser att krafttag behövs för att se till att de gällande reglerna om slakt följs inom EU och välkomnar därför att regeringen lyfter denna fråga. I likhet med regeringen anser utskottet också att det är mycket otillfredsställande att det inom EU saknas stöd för krav på märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning, då utskottet anser det vara av stor vikt att konsumenterna kan välja kött från djur som har bedövats före slakt. Den undersökning om märkning av kött från djur som har slaktats utan bedövning som kommissionen genomför och som ska presenteras 2013 är därför viktig i det fortsatta arbetet. I detta arbete bör regeringen driva frågan om konsumenters rätt att genom märkning få information om huruvida köttet de köper kommer från djur som har bedövats före slakt.

Vad utskottet anfört med anledning av motion 2011/12:MJ368 (S) bör ges regeringen till känna. Motion 2011/12:MJ461 (SD) yrkande 3 kan därmed lämnas utan åtgärd.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrks motion 2011/12:MJ461 (SD) yrkandena 2 och 4.

Djurhälsofrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, C) om dvärgbandmask och djursmittsutredningen.

Jämför reservationerna 22 (S) och 23 (S).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2011/12:MJ376 (S) yrkande 16 bör regeringen presentera åtgärder för att hejda smittspridningen av dvärgbandmasken. I motion 2011/12:MJ412 (C) framhålls behovet av kraftfulla insatser för att begränsa dvärgbandmaskens spridning i vårt land, bl.a. efterfrågas en central handlingsplan för alla myndigheter, verk och organisationer.

I kommittémotion 2011/12:MJ376 (S) yrkande 15 uppmanas regeringen att snarast meddela hur förslaget i Djurskyddsutredningen (SOU:106) ska beredas vidare.

Utskottets ställningstagande

Enligt uppgifter från Naturvårdsverket upptäcktes den farliga parasiten rävens dvärgbandmask (*Echinococcus multilocularis*) 2011 hos fyra rävar i Sverige. Utskottet konstaterar att Jordbruksverket och Socialstyrelsen har lämnat förslag till regeringen om utökad övervakning av parasiten, en handlingsplan för att kunna hantera situationen om parasiten blir vanligare lokalt och kunskapsspridning om vad som är känt om parasiten. Uppdraget har genomförts efter samråd med Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), Naturvårdsverket m.fl. I regeringsuppdraget konstaterar myndigheterna att mycket få människor i Sverige riskerar att bli sjuka till följd av rävens dvärgbandmask. När det gäller hundar bedömer myndigheterna med utgångspunkt i resultatet av övervakningen att samma information om avmaskning och hygien bör gälla i hela landet och inte bara i de områden där parasiten påvisats hittills. Den som har en hund som äter sorkar eller möss kan avmaska och tvätta hunden vid behov, enligt Jordbruksverket. Livsmedelsverket har upplyst utskottet om att verket har gått igenom den kunskap som finns när det gäller dvärgbandmask och livsmedel. Slutsatsen är att det inte behövs några nya specifika råd på grund av att dvärgbandmask hittats i Sverige. Risken att smittas av dvärgbandmask genom bär och svamp är obetydlig. Den är ovanlig här och sprids inte lätt till människor.

Så som framhålls i årets budgetproposition, utgiftsområde 23, finns det i och med att dvärgbandmask hos rävar påträffats i Sverige ett utökat behov av information om och övervakning av denna förekomst. För detta ändamål tillfördes anslaget 1:7 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar 3 miljoner kronor för 2012. Utskottet konstaterar vidare att 4 000 rävträck kommer att undersökas för rävens dvärgbandmask under 2012 enligt uppgifter från SVA. För att minska risken att parasiten introduceras på nya platser i landet ger SVA också rekommendationer till hundägare om avmaskning efter resor utomlands.

Landsbygdsdepartementet har upplyst utskottet om att förekomsten av parasiten övervakas. Den bedöms för närvarande vara låg. Jordbruksverket utarbetar för närvarande en handlingsplan för att kunna hantera situationen om parasiten blir vanligare. Landsbygdsdepartementet framhåller även att det finns en organisation för insamling och övervakning i vilken flera myndigheter deltar.

Utskottet föreslår med det anförda att motionerna 2011/12: MJ376 (S) yrkande 16 och 2011/12: MJ412 (C) avslås.

När det gäller Djursmittsutredningen (SOU 2010:106) har utskottet från Landsbygdsdepartementet fått veta att det i dagsläget inte kan säga mer än att ärendet är under beredning. Utskottet föreslår därför att motion 2011/12: MJ376 yrkande 15 lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (S, M, KD) om djurskydd och djurhälsovård som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 4 (S).

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som tas upp i bilaga 5 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Detta har gjorts i bl.a. i betänkandena 2010/11: MJU20 Djurskydd, 2010/11: MJU19 Biologisk mångfald, 2010/11: MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, 2010/11: MJU16 Jordbrukspolitik m.m. Riksdagen avlog motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Den centrala djurförsöksetiska nämnden, punkt 1 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 21 c § och 21 d § regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534), med den ändringen att bestämmelserna får den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 4,

bifaller delvis proposition 2011/12:138 i denna del och avslår motion

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

När det gäller nämndens sammansättning delar vi regeringens och utredarens tankar att nämnden inte ska vara för stor och att de vetenskapliga representanterna ska vara i majoritet. Bakgrunden är att lekmännen i de nuvarande djurförsöksetiska nämnderna, vilka i regeringens förslag ska heta regionala djurförsöksetiska nämnder, utses av kommunerna och består av politiker. Politiska representanter är demokratiskt utsedda att representera medborgarna. Vi menar att det i den centrala djurskyddsetiska nämnden kan finnas skäl, när lagens krav är uppfyllda, att göra avvägningar som innefattar ett brett samhällspolitiskt ansvar. Vi delar regeringens uppfattning i förslaget att en av lekmannaposterna i nämnden ska tillfalla djurrättsorganisationerna. Men för att underlätta för regeringen vid utseendet av ledamöter i nämnden föreslår vi att ytterligare en lekman ska ta plats i nämnden för att göra det möjligt för regeringen att utse en representant från regeringspartierna och från oppositionen. Det innebär att nämnden då inklusive ordföranden får åtta ledamöter, vilket gör att ordföranden bör ges en utslagsröst vid lika röstetal. Riksdagen bör således anta det lagförslag som läggs fram i bilaga 3.

2. Den centrala djurförsöksetiska nämnden, punkt 1 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 21 c § och 21 d § regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:138 i denna del och motion

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 i denna del och avslår motion

2011/12:MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Vänsterpartiet välkomnar att regeringen föreslår att det inrättas en central djurförsöksetisk nämnd och tillstyrker därför regeringens proposition i denna del, men vill samtidigt understryka vikten av att det inom nämnden kommer att finnas god kollektiv kunskap om djur i största allmänhet, om djurs beteende i synnerhet och om alternativa metoder till djurförsök. Vänsterpartiet menar att sammansättningen mellan ledamöter med vetenskaplig kompetens och lekmän ska vara lika. Regeringen bör därför återkomma med förslag enligt vad som ovan anförs om sammansättning och funktion för den centrala djurförsöksetiska nämnden. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Definition av djurförsök, punkt 3 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet välkomnar att propositionen inte föreslår den EU-harmonisering av definitionen av djurförsök som har föreslagits av utredningen ”En ny djurskyddslag” (SOU 2011:75). Den nuvarande svenska definitionen är vidare och omfattar exempelvis alla djur som avlivas med syftet att deras organ ska användas för vetenskapliga experiment. Vänsterpartiet utgår från att regeringen inte heller framöver kommer att föreslå någon

ändring av den svenska definitionen. Men vi oroas över följande formulering i propositionen: ”Så som angetts ovan anser regeringen att djurskyddslagens vida definition av djurförsök tills vidare bör behållas”. Vi uppmanar regeringen att inte ändra definitionen när en ny djurskyddslag kommer att föreslås. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att all användning av försöksdjur ska omfattas av kraven på etisk prövning och att 3R tillämpas. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Ansökan om djurförsök, punkt 4 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

För att ytterligare främja framtagandet av alternativa metoder ska den som ansöker om godkännande av att få göra djurförsök åläggas att uttömmande redovisa att det aktuella djurförsöket inte kan göras med alternativa metoder samt på vilket sätt det aktuella försöket utnyttjar så få djur som möjligt och minimerar lidandet. Den sökande bör tydligt ange vilka efterforskningar som har gjorts inom vart och ett av de tre områdena refine, reduce och replace, alltså att förfina, begränsa antalet djur eller helt ersätta djurförsöket. Regeringen bör återkomma med förslag om att alternativa metoder ska vara uttömda av sökande av djurförsök. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Djurskyddsorganisationers möjlighet att överklaga, punkt 5 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkande 3 och

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

Enligt propositionen ska det även fortsättningsvis bara vara den sökande som har rätt att överklaga om en ansökan avslås, liksom framöver även om ett godkännande återkallas. Det skapar en obalans om bara forskningsintresset kan överklaga men inte djurskyddsintresset. Även djurskyddsintresset bör ges möjlighet att överklaga beslut i de regionala djurförsöksetiska nämnderna. Vi föreslår därför att djurskyddsorganisationer direkt ska kunna överklaga beslut om att godkänna djurförsök till den centrala djurförsöksetiska nämnden. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Avgift för prövning, punkt 6 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkande 4 och

avslår motion

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

De djurförsöksetiska nämnderna har i dag begränsat med resurser för att kunna genomföra prövningen på ett bra sätt. För en allsidig belysning av ett ärende krävs att nämnderna har tillgång till den kompetens som behövs, inte minst när det gäller alternativ till djurförsök. Att nämnderna föreslås få ta ut en avgift för prövningen ger därför möjligheter att öka kvaliteten i handläggningen. Viktigt i sammanhanget är att avgiften inte bara utformas med tanke på handläggningskostnaderna utan också med tanke på effekterna på djurskyddet. Olyckligt utformade avgifter kan riskera att få negativa effekter på djurskyddet, medan klokt utformade avgifter rentav kan tjäna ett flerfaldigt syfte som styrmedel för att ersätta djurförsök med alternativa metoder, minska antalet djur som utnyttjas i försöken och minska lidandet för de djur som utnyttjas. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Avgift för prövning, punkt 6 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 6 och

avslår motion

2011/12:MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Vänsterpartiet välkomnar förslaget om avgifter för djurförsöksetisk prövning, men menar att intäkterna oavkortat ska gå till satsningar på 3R, förslagsvis genom att låta intäkterna gå till den forskning som initierats av det 3R-center som föreslås ovan. Regeringen bör därför återkomma med förslag om avgifter för djurförsöksetisk prövning. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Handlingsplan för att minska antalet djurförsök, punkt 7 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkande 5,

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och

2011/12:MJ438 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M).

Ställningstagande

Vi oroas över det faktum att antalet djurförsök ökar kraftigt i Sverige. År 2000 utnyttjades knappt 700 000 djur i försök, och 2008 hade siffran stigit till över en miljon (Jordbruksverket 2009: Användningen av försöksdjur i Sverige under 2008). Enligt direktivet är det slutliga målet att ersätta alla försök på levande djur i vetenskapliga syften och i undervisningssyfte så snart det är vetenskapligt möjligt att göra det. Den etiska prövningen ska förhoppningsvis bidra till detta, men det krävs också konkreta handlingspla-

ner för hur djurförsöken successivt kan fasas ut och ersättas med alternativa metoder. Jordbruksverket bör få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur antalet djurförsök och försöksdjurens lidande ska minskas, och berörda myndigheter få i uppdrag att minska djurförsöken inom sina områden. Handlingsplanen bör bestå av konkreta åtgärder för att minska antalet djur i försök. Handlingsplanen ska kunna stämmas av årsvis och sektorsvis. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Ett 3R-center, punkt 8 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12: MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1 och

2011/12: MJ215 av Elin Lundgren (S) i denna del och
avslår motionerna

2011/12: MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkandena 1 och 2 samt

2011/12: MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

EU-direktivet om djurförsök för vetenskapliga ändamål kräver att forskning uppmuntras inom 3R-området. Dessutom ska medlemsländerna verka för att underlätta validering av alternativa metoder, vilket det finns ett stort behov av och vilket kräver hög expertis (art. 46 i direktivet). Regeringen har lämnat ett uppdrag till Jordbruksverket, Nationellt centrum för djurvälstånd och Vetenskapsrådet att utarbeta ett förslag till hur det framtida nationella arbetet inom 3R-området ska bedrivas i Sverige. Uppdraget ska redovisas den 15 juni 2012. Redovisningen blir ett underlag för att avgöra om en möjlighet att uppfylla direktivet är att samordna befintlig svensk forskning och metodutveckling på detta område i ett 3R-center. Ett sådant center skulle kunna bistå med hjälp och kunskap till de jurister, forskare och lekmän som arbetar i de djurförsöksetiska nämnderna samt till andra myndigheter. Regeringen föreslår en ändring i djurskyddslagen som innebär att den djurförsöksetiska nämnden kan besluta om en utvärdering av djurförsök i efterhand. Ett 3R-center skulle kunna vara ett expertstöd vid sådana utvärderingar. Vi menar att det är dags för Sverige att trappa upp arbetet med dessa frågor, vilket också kommer att gynna life-science-forskningen i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Ett 3R-center, punkt 8 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP) yrkandena 1 och 2 samt

2011/12:MJ14 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2011/12:MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1 och

2011/12:MJ215 av Elin Lundgren (S) i denna del.

Ställningstagande

Ett av syftena med EU:s djurförsöksdirektiv är att främja alternativa metoder till djurförsök. I skäl 10 står det: ”Syftet med detta direktiv är därför att underlätta och främja användningen av alternativa metoder.” Vid sidan av en handlingsplan för att minimera antalet djur i försök vill vi därför att metoderna kring 3R-principen, *refine, reduce, replace* (*förfina, minska, ersätta*), utvecklas. För att Sverige till fullo ska leva upp till sitt åtagande enligt direktivet bör ett 3R-center snarast inrättas. Centret ska ha till uppgift att arbeta i enlighet med 3R-principerna, i synnerhet att verkställa ovan nämnda handlingsplan för ett minimerande av djurförsöken. 3R-centret ska vidare arbeta med att förstärka, samordna och effektivisera arbetet med alternativ till djurförsök och ha en rådgivande funktion gentemot de djurförsöksetiska nämnderna och andra myndigheter. Centret bör noga följa utvecklingen på området och bidra till att nya metoder snabbast möjligt kommer i bruk.

Om ett sådant center inrättas så torde det vara lämpligare att det även ansvarar för utvärderingen av djurförsök i efterhand, i stället för den centrala djurförsöksetiska nämnden. 3R-centret kan med fördel förläggas till det nationella centret för djurvälstånd (Scaw) vid SLU i Uppsala, givet att tillräckliga resurser skjuts till så att inte Scaws redan snålt tilltagna resurser ska räcka till två center.

Detta bör ges regeringen till känna.

11. Validering av alternativa metoder, punkt 9 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ15 av Josef Fransson och Richard Jomshof (båda SD).

Ställningstagande

En viktig del av ett förstärkt djurskydd vid djurförsök är arbetet med alternativa metoder. Enligt vår uppfattning är detta något som regeringen bör prioritera ytterligare. Det grundläggande kravet enligt 19 § djurskyddslagen är att djurförsök endast får ske om syftet med försöket inte kan uppnås med någon annan tillfredställande metod. Forskning, utveckling och validering av alternativa metoder är en förutsättning för att uppfylla det kravet. Sverigedemokraterna anser att regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att gemensamt med Vetenskapsrådet, forskningsinstitutionerna och andra aktörer intensifiera arbetet med forskning och utveckling om alternativa metoder. Jordbruksverket bör även ges skyldighet att, lämpligen efter samråd med SLU och Vetenskapsrådet, godkänna alternativa metoder som anses uppfylla kraven för "tillfredställande metod". I dagsläget går man omvägen via EU-kommissionen, som i sin tur tar hjälp av Europeiska centret för validering av alternativa metoder. Detta är en ordning som kan ifrågasättas dels på grund av det direkta inflytande som externa intressenter som "Cosmetics Europe" (kosmetikbranschens europeiska lobbyorganisation) utövar och dels på grund av att omvägen är ytterligare ett strukturellt hinder mot att flytta fram positionerna för ett ständigt starkare svenskt djurskydd. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Kemikalier och djurfria försöksmetoder, punkt 11 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ336 av Helena Leander (MP) yrkande 3 och avslår motionerna 2011/12:MJ336 av Helena Leander (MP) yrkande 4 och 2011/12:MJ453 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkande 2.

Ställningstagande

EU:s kemikalietestningsprogram Reach har inte riktigt hängt med i utvecklingen av moderna alternativ till djurförsök. Trots att moderna djurfria metoder många gånger ger mer relevanta underlag för att bedöma kemikaliers farlighet så är upplägget av testprocessen anpassat för djurförsök. Detta behöver ändras. Där har inte minst Kemikalieinspektionen, som det svenska expertorganet i Reachprocessen, en viktig roll som också kräver att man har tillräcklig kunskap om utvecklingen av de djurfria alternativen. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Kosmetikaprodukter m.m., punkt 12 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt

2011/12:MJ215 av Elin Lundgren (S) i denna del.

Ställningstagande

Den 11 mars 2009 trädde ett EU-förbud mot att sälja djurtestade kosmetikaprodukter i kraft, dock med vissa undantag som ska omfattas först 2013. Men nu finns det krafter som verkar för att förbudet ska skjutas upp ytterligare. Vi menar att regeringen i EU bör agera kraftfullt för att se till att förbudet inte skjuts upp ytterligare. Regeringen bör också verka för att ett liknande förbud införs gällande hushållsprodukter inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Djurhållning m.m., punkt 13 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ361 av Catharina Bråkenhielm (S) och avslår motionerna
2011/12:MJ213 av Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S),
2011/12:MJ227 av Lars Gustafsson (KD),
2011/12:MJ243 av Jan Ertsborn m.fl. (FP) yrkandena 1–6,
2011/12:MJ304 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S),
2011/12:MJ362 av Catharina Bråkenhielm (S),
2011/12:MJ365 av Catharina Bråkenhielm (S),
2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 14,
2011/12:MJ403 av Jan Ericson (M),
2011/12:MJ413 av Erik A Eriksson (C),
2011/12:MJ436 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkandena 1 och 2 i denna del och
2011/12:MJ476 av Fredrick Federley (C).

Ställningstagande

Att ha taggtråd runt hästagar är förbjudet, men det är ännu tillåtet att ha taggtråd runt kohagar. Det är inte rimligt. Taggtråd skadar såväl tamdjur som vilda djur samt människor. Rådjur och älgar ligger illa till, men också fåglar fastnar i och skadas av taggtråd. Visserligen finns det markägare och bönder som självmant byter taggtrådsstängslet i kohagarna mot elstaket, men det finns inga regler som säger att de måste göra det. Taggtråd är omodernt och medför en ökad skaderisk för djur och människor, och riksdagen bör därför se över möjligheten att ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda frågan om ett totalförbud av taggtråd. Övergångstiden bör anpassas så att inte lantbruksföretagen drabbas oskäligt. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Pälsdjur, punkt 14 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 18 och avslår motionerna

2011/12:MJ203 av Jens Holm m.fl. (V),

2011/12:MJ220 av Helena Leander m.fl. (MP),

2011/12:MJ264 av Anna Steele (FP),

2011/12:MJ436 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkande 2 i denna del och

2011/12:MJ443 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om skärpta djurskyddskrav vid minkuppfödning i enlighet med det förslag som lades fram av den dåvarande socialdemokratiska regeringen våren 2006 i propositionen Skärpta djurskyddskrav för minkuppfödning (prop. 2005/06:197).

Propositionen avslogs av riksdagen. Näringen utlovade då att själv införa förbättringar före 2010. Men i dag är minkarnas situation oförändrad. Burarna och rutinerna på farmerna ser likadana ut som 2006. En sammanställning av djurskyddsinspektioner på minkfarmer som presenterades av Jordbruksverket i augusti 2010 visade bl.a. att 85 procent av farmerna saknade enkla föremål för sysselsättning i burarna, trots att detta är ett uttalat krav enligt Jordbruksverkets föreskrifter sedan många år tillbaka. Näringen har alltså inte visat sig villig att leva upp till ens enkla, billiga berikningsåtgärder, trots att det redan är ett tydligt krav. Sammanställningen visade också att 28 procent av farmerna saknade tillstånd för sin verksamhet, att skadade och sjuka djur fanns på de flesta farmer och att djuren många gånger inte fick någon särskild vård eller behandling. Journaler över dödsfall saknades på minst 41 procent av farmerna. Andra vanliga anmärkningar gällde olaglig kadaverhantering, felaktiga avlivningsmetoder, trasiga och smutsiga burar, överbeläggning i burarna samt smutsiga och döda djur. Den svenska minknäringen har således inte med frivilliga medel genomfört någon förändring, samtidigt som det vetenskapliga underlaget om minkarnas situation har tydliggjorts.

Därför föreslår vi att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag om att införa en ny paragraf, 4 a §, i djurskyddslagen (1988:534) med följande lydelse: "Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013."

Detta bör ges regeringen till känna.

16. Pälsdjur, punkt 14 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar reservanternas förslag i bilaga 4 till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534). Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12: MJ203 av Jens Holm m.fl. (V) och

2011/12: MJ220 av Helena Leander m.fl. (MP) samt
avslår motionerna

2011/12: MJ264 av Anna Steele (FP),

2011/12: MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 18,

2011/12: MJ436 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) yrkande 2 i denna del och

2011/12: MJ443 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Pälsdjursnäringens utredningen från 2003 rekommenderade att minknäringen helt eller delvis borde läggas ned om den inte senast till 2010 lyckats leva upp till djurskyddslagens krav på naturligt beteende. Först under 2010 tog pälsnäringen initiativ till ett s.k. djuromsorgsprogram – Minkhälsan. Under våren presenterade också Jordbruksverket ett förslag till nya föreskrifter, som var ute på remiss till den 2 september 2011. Båda dessa förslag utgår från att minkar – aktiva rovdjur som i det fria rör sig över stora ytor både i vatten och på land – även fortsättningsvis ska hållas i små burar utan badvatten. Däremot föreslår Jordbruksverket ett krav på s.k. etageburar, dvs. en vanlig bur med en ännu mindre bur ovanpå. När Djurrättsalliansen sommaren 2011 granskade ett antal farmer som redan i dag har etageburar dokumenterades även där minkar med beteendestörningar, trasiga och smutsiga burar, döda djur och skadade djur. Skadorna bestod främst av bitskador efter det att djuren bitit varandra eller sig själva. Av remissvaren framkommer stark kritik från djurskyddshåll. Den svenska minknäringen misslyckades med uppgiften att komma till rätta med djurskyddsproblemen till slutet av 2010. Jordbruksverkets förslag till nya föreskrifter, som är utformade utifrån förutsättningen att minknäringen inte ska behöva läggas ned, är inte tillräckliga. Lagförslaget från 2006 är alltså lika aktuellt nu som då, och vi väljer därför att ännu en gång lägga fram det i oförändrad form, förutom att Djurskyddsmyndigheten har ändrats till Jordbruksverket, då Djurskyddsmyndigheten inte längre existerar. Riksdagen bör således anta det lagförslag som läggs fram i bilaga 4.

17. Slaktmetoder, punkt 15 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ219 av Helena Leander och Maria Ferm (båda MP) och

avslår motion

2011/12:MJ404 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Det är angeläget att så snart som möjligt gå igenom de svenska slaktreglerna ur djurskyddssynpunkt. Levandeupphängning av fjäderfä, bedövning och avlivning med aversiva gaser och bruket av elpåfösare är några metoder som bör granskas, men det kan även finnas andra plågsamma metoder som bör utmönstras i takt med ny kunskap om hur djurs välfärd påverkas vid slakt. Även riskerna för djurvelfärden med ett högt uppdrivit tempo bör granskas. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Djurskyddstillsyn, punkt 17 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ439 av Carina Herrstedt (SD) och

avslår motionerna

2011/12:MJ249 av Isak From och Katarina Köhler (båda S),

2011/12:MJ334 av Anna Steele (FP),

2011/12:MJ366 av Catharina Bråkenhielm (S),

2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 11 och

2011/12:MJ430 av Jörgen Hellman m.fl. (S).

Ställningstagande

Enligt statistik från EU är Sverige näst sämst av de EU-länder som lämnat in statistik över sina djurtransportskontroller. Sverige genomförde 2010 tolv kontroller. Detta ska jämföras med länder som Polen och Ungern, vilka samma år utförde 35 244 respektive 3 602 kontroller. Regeringen har i sin senaste budget permanentat ett anslag på 30 miljoner kronor till

länsstyrelserna för en ökad kontroll av djurtransporter. Att enbart genomföra tolv kontroller med ett anslag på 30 miljoner kronor är oacceptabelt (även om en del av denna summa används till annat slags djurskydd). Enligt 8 § djurskyddslagen (1988:534) ska djurtransporter ske utan att djur skadas, insjuknar eller plågas. Ansvariga myndigheter ska se till att lagen följs. Vi vill därför att Jordbruksverket tillsammans med utförande myndigheter får i uppdrag av regeringen att se till att antalet kontroller ökar markant. Vi vill att Sverige inom en snar framtid hamnar i paritet med andra jämförbara EU-länder såsom Polen, Nederländerna och Storbritannien när det gäller antalet kontroller av djurtransporter. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Straff m.m., punkt 18 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ234 av Marianne Åhman (FP) och

avslår motionerna

2011/12:MJ222 av Agneta Gille (S),

2011/12:MJ369 av Catharina Bråkenhielm (S) och

2011/12:MJ388 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M).

Ställningstagande

Inom Norden är ett allt vanligare problem att personer som har belagts med djurförbud på grund av vanvård flyttar mellan de nordiska länderna för att fortsätta att bedriva sin verksamhet. Det är alltför lätt för en dömd djuruppfödare att flytta sin verksamhet över gränserna, eftersom det inte finns något register över eller informationsutbyte mellan länderna kring de personer som har belagts med djurförbud. Utifrån ett djurskyddsperspektiv är det inte rimligt att en person eller företag som har dömts för djurplågeri i ett land kan flytta över gränsen till ett annat land för att bedriva eller starta samma verksamheter där. Djuruppfödning är inte bara en sysselsättning utan även en av Nordens viktigaste näringssektorer, och därför är denna fråga extra viktig att lösa när problem uppstår. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Importförbud, punkt 19 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:MJ443 av Richard Jomshof (SD) yrkande 2 och

2011/12:MJ461 av Richard Jomshof och David Lång (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

I Sverigedemokraternas valmanifest 99 förslag för ett bättre Sverige – Sverigedemokraternas kontrakt med väljarna 2010–2014, skriver partiet bland annat följande: ”I vårt Sverige värnar vi om djuren och det svenska djurskyddet.” Vi skriver också att vi vill ha ett förbud mot import av djurprodukter som ”framställts genom att utsätta djur för onödigt lidande”. Jag vill ta fasta på båda dessa skrivelser och ser det som en självklarhet att Sverige ska verka för ett förbud mot import av djurprodukter där djur utsätts för onödigt lidande.

Många svenskar får i dag kött på sin tallrik från djur som har slaktats med vedervärdiga metoder, ofta helt utan att veta om det. Vad det handlar om är importerat kött från djur som har halal- och kosherslaktats, vilket innebär att djuren har avlivats och avblodats helt utan bedövning, djur som har lidit och känt ångest i ett utdraget dödsförlopp. Den svenska regeringen måste aktivt söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött som avviker från intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning.

Detta bör ges regeringen till känna.

21. Märkning vid import av kött från djur som har slaktats utan bedövning, punkt 21 (M, FP, C, KD)

av Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjalmered (M), Rune Wikström (M), Johan Hultberg (M), Anita Brodén (FP), Roger Tiefensee (C), Åsa Coenraads (M) och Irene Oskarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:MJ368 av Catharina Bråkenhielm (S) och

2011/12:MJ461 av Richard Jomshof och David Lång (båda SD) yrkande 3.

Ställningstagande

I Sverige har vi lag på att alla djur ska bedövas före slakt. Sedan 1937 har det varit förbjudet att slakta djur utan att det föregåtts av bedövning. Förbudet, som är och har varit en självklarhet, infördes av djurskyddsskäl. I EU finns ett undantag från denna regel som får utnyttjas av religiösa skäl. Regeringen har kraftfullt agerat för att detta undantag inte ska överutnyttjas och begärt märkning av kött från djur som inte har bedövats före avblodning. Nu gör oppositionen ett tillkännagivande om detta, trots att regeringen redan har agerat. Under EU-förhandlingar om djurskydd har Sverige tagit strid för att vi ska få behålla våra regler om förbud utan undantag. På EU-nivå får länderna, av religiösa skäl, utnyttja ett undantag och slakta djur utan bedövning. Detta undantag utnyttjar 26 av 27 medlemsländer. Sverige är det enda land som inte gör det. Det finns uppgifter som tyder på att detta undantag överutnyttjas grovt i vissa länder. Givetvis är det helt oacceptabelt ur djurskyddssynpunkt och det strider mot lagstiftningens syfte.

Regeringen har valt att agera kraftfullt. Senast på jordbruks- och fiskerådet den 14–15 maj 2012 föreslog regeringen ett antal åtgärder för att komma till rätta med problemet. Det handlar bl.a. om gemensamma riktlinjer för hur slakten bör gå till, ett harmoniserat sätt för godkännande och kontroll av de aktörer som utför slakt utan bedövning samt om riktade inspektioner i medlemsstaterna för att se till att den gemensamma lagstiftningen verkligen följs. Vid samma tillfälle föreslog Sverige en märkning på EU-nivå av kött som kommer från djur som har slaktats utan bedövning. Vi tror att det kan vara ett effektivt verktyg för att komma åt överutnyttjandet av det undantag som finns och för att konsumenterna ska kunna göra medvetna val. En ensidig svensk märkning är helt verkningslös. Vi har redan ett totalförbud. Vi kan heller inte ha ett importförbud. Det strider mot den fria rörligheten för varor, vilken är en av grundbultarna i EU-samarbetet och av stor vikt för Sverige som exportberoende land.

Vi hade gärna sett gemensamma krafttag och en tydlig gemensam svensk position i denna fråga. Men i stället för att ta tillfället i akt och kunna göra verklig skillnad för djuren, väljer oppositionen att genom ett tillkännagivande till regeringen slå in öppna dörrar. Det är att sätta möjliga politiska poänger framför djurens välbefinnande.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att det för närvarande inte finns anledning att vidta några ytterligare åtgärder och föreslår därmed att motionerna 2011/12:MJ368 (S) och 2011/12:MJ461 (SD) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

22. Dvärgbandmask, punkt 22 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 16 och avslår motion

2011/12:MJ412 av Helena Lindahl och Inger Fredriksson (båda C).

Ställningstagande

Vi är oroliga för att regeringen tycks ha gett upp kampen mot dvärgbandmasken sedan denna parasit konstaterades hos svenska vilda djur. Vi anser inte att det är dags att ge upp kravet att alla hundar som kommer till Sverige ska avmaskas för att bara ett fåtal fall konstateras. I stället borde regeringen presentera krafttag för att hejda smittspridningen. Detta bör ges regeringen till känna.

23. Djursmittsutredningen, punkt 23 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

Vi är oroliga för hur förslagen i regeringens djursmittsutredning SOU 2010:106 kommer att påverka de svenska mervärdena om de genomförs av regeringen. Om, som utredaren föreslår, stora delar av de kostnader som i dag bärs av staten flyttas över på djurägarna kan detta leda till att företag med små marginaler tvingas vänta för länge med att slå larm om sjukdomar som misstänks ha uppkommit i besättningen. Vi tror att det system som i dag råder är en bra investering för att skapa trovärdighet och mervärde till svenska livsmedel. Den oro som i dag finns i näringen för

att förslagen i utredningen kommer att bli lagstiftning behöver klaras ut, och vi uppmanar därför regeringen att snarast meddela hur förslagen i utredningen ska beredas vidare. Annars riskerar vi att investeringar stoppas och satsningar på djurhållningen i Sverige uteblir i avvaktan på besked från regeringen. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Djurskyddstillsyn, punkt 17 (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S) anför:

Den 1 januari 2009 genomfördes en omorganisering av djurskyddstillsynen i Sverige. Vi socialdemokrater var mycket kritiska till reformen när den genomfördes och menar att en rad samordningsvinster gick förlorade när ansvaret flyttades över till länsstyrelserna. I den utvärdering som Statskontoret genomfört och som det hänvisas till i detta betänkande påvisas att det skett både förbättringar och försämringar i samband med reformens genomförande och det framhålls att utvecklingen noga måste följas av regeringen.

När djurskyddskontrollen överfördes till länsstyrelserna var det en underfinansierad reform. Antalet kontroller sjönk dramatiskt efter genomförandet och var efter två år i princip halverade. Vi ser nu en ökning av antalet kontroller men de är långt ifrån uppe i samma nivåer som före reformen.

Vi menar att länsstyrelserna bör få förstärkta resurser och att kontrollavgiften ska återinföras för att finansiera en ökad tillsyn.

2. Djurskyddstillsyn, punkt 17 (MP)

Helena Leander (MP) anför:

Djuren har ingen rösträtt och är därför en grupp som är lätt för en ointresserad regering att strunta i. För oss gröna sträcker sig solidariteten över artgränserna, och vi ser därför stora behov att förbättra villkoren för djuren. Vi har tidigare i år föreslagit ett djurskyddspaket och vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram vad vi föreslog i vår budgetmotion för i år för att se till att djurskyddstillsynen fungerar.

Djurskyddskontrollerna har ända sedan omorganisationen 2009, då ansvaret flyttades från kommunerna till länsstyrelserna utan att tillräckliga resurser skickades med, varit otillräckliga. För att hinna med anmälningar som kommer in har man många gånger fått prioritera bort de förebyggande kontrollerna. Till exempel har i år mindre än hälften av landets länsstyrelser gjort kontroller av djurtransporter, trots att EU-kommissionen tidigare har uppmanat Sverige att göra fler kontroller. Länsstyrelserna behöver därför få ytterligare resurser för att kunna upprätthålla en god tillsyn. I vår budgetmotion anslag vi 40 miljoner kronor per år för detta under utgiftsområde 1 anslag 1:5 Länsstyrelserna m.m.

För att stärka djurskyddsarbetet på Jordbruksverket, så att myndigheten kan stärka stödet till de regionala tillsynsmyndigheterna och vässa arbetet med att uppdatera föreskrifterna för att bättre spegla djurskyddslagens intentioner att djur ska skyddas mot onödigt lidande och ges rätt att bete sig naturligt, krävs ett tydligt uppdrag och ökade resurser. För detta föreslog

vi i vår budgetmotion för i år att anslag 1:9 Statens jordbruksverk utökas med ytterligare 10 miljoner kronor per år (utöver den ökning vi föreslog för miljömålsarbetet, vilket innebär en ökning på sammanlagt 32 miljoner kronor per år).

3. Halal- och kosherslaktat kött, punkt 20 (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Många svenskar får i dag kött på sin tallrik från djur som har slaktats med vedervärdiga metoder, ofta helt utan att veta om det. Vad det handlar om är importerat kött från djur som har halal- och kosherslaktats, vilket innebär att djuren har avlivats och avblodats helt utan bedövning, djur som har lidit och känt ångest i ett utdraget dödsförlopp. Eftersom det tyvärr verkar finnas en marknad för dessa produkter och eftersom det är tillåtet i hela EU, utom just i Sverige, börjar allt fler köttproducenter övergå till denna metod, eftersom det dessutom finns ekonomiska incitament för tillvägagångssättet. Andelen kött som har slaktats med dessa båda slaktmetoder är växande. I vissa producentländer slaktas t.ex. allt får- och lammkött med tillvägagångssättet. Det är svårt att exakt säga hur man bäst angriper detta växande problem, men vi tror att problematiken behöver angripas ur flera vinklar. Den svenska regeringen måste inta en stark hållning gentemot EU, där man ska kräva generella förbud mot denna brutala form av obedövad slakt. Kött från djur som har avblodats utan bedövning ska, innan Sverige har fått till ett importförbud, förses med en tydlig varningstext för att möjliggöra för de svenska konsumenterna att välja bort dessa produkter. Sverigedemokraterna vidhåller den i vår motion redovisade synen på denna form av obedövad slakt, men då utskottet i betänkandet har lyft frågan om märkning av kött som avblodats utan bedövning kan motionen i denna del i allt väsentligt anses tillgodosedd. Därför nöjer vi oss med ett särskilt yttrande för att förtydliga vårt ställningstagande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 24 (S)

Matilda Ernrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 5. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:138 Skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534).

Följdmotionerna

2011/12: MJ12 av Helena Leander och Kew Nordqvist (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett 3R-center.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att 3R-centret ska ansvara för utvärdering av djurförsök i efterhand.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att djurskyddsorganisationer ska ges möjlighet att överklaga besluten i de regionala djurförsöksetiska nämnderna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avgiften för prövningen bör utformas med hänsyn till effekterna för djurskyddet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan för hur antalet djurförsök ska minskas.

2011/12: MJ13 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett 3R-center i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör agera kraftfullt i EU för att se till att förbudet mot att sälja djurtestade kosmetikaprodukter inte skjuts upp ytterligare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett EU-förbud mot djurtestade hushållsprodukter, liknande det som har införts för djurtestade kosmetikaprodukter.

4. Riksdagen beslutar att 21 c § första stycket djurskyddslagen i stället för propositionens förslag får följande lydelse: "Den centrala djurförsöksetiska nämnden ska bestå av en ordförande och sju övriga ledamöter. Av de övriga ledamöterna ska fyra ha vetenskaplig kompetens och tre vara lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen. Ersättare för ledamöterna får utses." och att 21 d § andra stycket i stället för propositionens förslag får följande lydelse: "Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal när ett ärende avgörs. Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst."

2011/12: MJ14 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på etisk prövning och tillämpning av 3R.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anta en handlingsplan för att minimera antalet djurförsök.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett 3R-center.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alternativa metoder ska vara uttömda av sökanden av djurförsök.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sammansättning och funktion för den centrala djurförsöksetiska nämnden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avgifter för djurförsöksetisk prövning.

2011/12: MJ15 av Josef Fransson och Richard Jomshof (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Jordbruksverkets arbete med och möjlighet att meddela föreskrifter om alternativa metoder.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12: MJ203 av Jens Holm m.fl. (V):

Riksdagen beslutar om en ändring i djurskyddslagen (1988:534) som innebär att en ny paragraf, 4 a § införs, vilken ska ges följande lydelse: "Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion."

2011/12:MJ213 av Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda behovet av en lagstiftning för registrering och märkning av katter.

2011/12:MJ215 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersätta, begränsa och förfina djurförsök.

2011/12:MJ216 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska ta ett ansvar för att ge en större tyngd åt Citeskonventionen och om hur vi själva kan arbeta intensivare med frågan.

2011/12:MJ219 av Helena Leander och Maria Ferm (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av de svenska slaktreglerna ur djurskyddssynpunkt.

2011/12:MJ220 av Helena Leander m.fl. (MP):

Riksdagen beslutar att införa en ny paragraf, 4 a §, i djurskyddslagen (1988:534), av följande lydelse: 4 a § Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

2011/12:MJ222 av Agneta Gille (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa grovt djurplågeri i djurskyddslagstiftningen.

2011/12:MJ227 av Lars Gustafsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering av miljön och hälsan inom äggproduktionen.

2011/12:MJ230 av Amir Adan (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att man bör se över möjligheten att införa hundlicens för farliga hundar.

2011/12: MJ234 av Marianne Åhman (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för ett nordiskt kontrollsystem för djuruppfödare som har belagts med djurförbud.

2011/12: MJ243 av Jan Ertsborn m.fl. (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska införas bestämmelser om att katter ska ha samma skydd i lagstiftningen som t.ex. hundar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att minska kattstammen i Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bestämmelser om ägares skyldighet att registrera, märka och kastrera sina katter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kattägares ansvar för tillsyn av sina djur.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska betraktas som brott och vara förenat med sanktioner att överge sina djur.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma kommunerna på det koncept som beskrivs i motionen och som går ut på att både bryta människors ensamhet och ge övergivna katter ett nytt hem.

2011/12: MJ249 av Isak From och Katarina Köhler (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvärdering av djurskyddstillsynen.

2011/12: MJ264 av Anna Steele (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pälsfarmer ska förbjudas.

2011/12: MJ279 av Gustav Nilsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om europeiska riktlinjer för minknäringen.

2011/12: MJ304 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till ett förbud mot tidelag.

2011/12: MJ305 av Louise Malmström och Thomas Strand (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ompröva möjligheterna att inrätta en särskild djurskyddsbalk.

2011/12: MJ308 av Emma Henriksson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ökad harmonisering av djurskyddet inom EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU ska främja investeringar för förbättrat djurskydd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa alla subventioner till transporter av levande djur.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motarbeta plågsamma djurtransporter inom EU, bl.a. genom att utveckla mobila och gårdsnära slakterier.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvecklingen av veterinärverksamheten ska fortsätta enligt de beslut som fattats och att rollfördelningen mellan dem som utövar tillsyn och besättningsveterinärerna ska bli än tydligare.

2011/12: MJ328 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de statliga veterinärerna.

2011/12: MJ334 av Anna Steele (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt djurskyddsinspektion.

2011/12: MJ336 av Helena Leander (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta inom Reach för att djurfria försöksmetoder används där så är möjligt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i arbetet med förändrad växtskydds- och biocidlagstiftning i EU verka för att djurfria försöksmetoder används där så är möjligt.

2011/12: MJ346 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att komma till rätta med allvarliga hundangrepp mot människor.

2011/12: MJ361 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Jordbruksverket i uppdrag att se över frågan om ett totalförbud mot taggtråd.

2011/12: MJ362 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att införa en lag om märkning och registrering av katter.

2011/12: MJ365 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kastrering av smågrisar.

2011/12: MJ366 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djurtransporter.

2011/12: MJ368 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slakt utan bedövning och om att Sverige ska jobba för att EU inför tydlig märkning av allt kött som kommer från djur som slaktas utan bedövning.

2011/12: MJ369 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att djurskyddslagen bör ses över vad gäller djurplågeri.

2011/12: MJ372 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att djurtransporterna blir kortare.

2011/12: MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen behöver göra en översyn av systemet för tillsyn av djurskydd och återkomma till riksdagen med en plan för hur djurskyddet ska upprätthållas.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör avbryta reformen med privatisering av distriktsveterinärerna.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lag om märkning och registrering av katter.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska meddela hur förslagen i Djursmittsutredningen (SOU 2010:106) ska beredas vidare.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör presentera åtgärder för att hejda smittspridningen av dvärgbandmasken.
18. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) genom införandet av en ny paragraf (4 a) med följande lydelse: 4 a § Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion. Denna lag träder i kraft 1 januari 2013.

2011/12: MJ388 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten till straffsanktionering av 2 och 4 §§ djurskyddslagen bör övervägas.

2011/12: MJ393 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att privatisera de statliga veterinärerna.

2011/12: MJ403 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om initiativ för att försöka att hitta rimliga lösningar som kan möjliggöra utomhusvistelse även för smågrisar.

2011/12: MJ404 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka användandet av metoden CAK i hela Sverige.

2011/12: MJ412 av Helena Lindahl och Inger Fredriksson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kraftfulla insatser för att begränsa dvärgbandmaskens spridning i vårt land.

2011/12: MJ413 av Erik A Eriksson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förtydliga vilka särskilda skäl som kan ligga till grund för dispens från förbudet mot hästhållning på marker som inhägnas med taggtråd.

2011/12: MJ415 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst för ett bättre djurskydd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värdegrunder fortsätter att utvecklas för tävlingar med häst.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja fortsatt forskning för bättre djurvård och djurhälsa, inte minst för att förbättra hovhälsan.

2011/12: MJ430 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsynen över djurskyddet.

2011/12: MJ436 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att djur ska kunna bete sig naturligt så att det inte uppkommer beteendestörningar hos djuren.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är angeläget att se över förutsättningarna för att komma till rätta med djurskyddsproblemen för minkar på pälsfarmer och för hönor i burar.

2011/12: MJ438 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan för att minska antalet djurförsök och det lidande som djur utsätts för i djurförsök.

2011/12: MJ439 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad kontroll av djurtransporter.

2011/12: MJ443 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i djurskyddslagen (1988:534) införa en paragraf som klart och tydligt stipulerar att minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras naturliga behov av att springa, klättra och simma tillgodoses.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett importförbud av pälsvaror från länder som inte lever upp till de krav som stipuleras i svensk djurskyddslagstiftning.

2011/12: MJ453 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om forskningsmedel för alternativ till djurförsök.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kemikalietester utan djurförsök.

2011/12: MJ461 av Richard Jomshof och David Lång (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som halal- och kosherslaktats utan bedövning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kött från djur som halal- och kosherslaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som halal- och kosherslaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot omedövd halal- och kosherslakt inom hela unionen.

2011/12: MJ476 av Fredrick Federley (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mjölkkor i lösdrift med rejäla rasthagar inte ska omfattas av krav på sommarbete.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen
(1988:534)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om djurskyddslagen (1988:534)²
dels att 1 b, 1 c, 13, 19 a–21, 23 och 38 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas åtta nya paragrafer, 19 b, 21 a–21 e, 22 a
och 36 b §§,
dels att det i lagen närmast efter rubriken Överklagande m.m. ska
införas en ny paragraf, 37 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 b §³

Med försöksdjur avses djur som används i djurförsök *eller som föds upp, förvaras eller tillhandahålls för djurförsök.*

Med försöksdjur avses djur som används *eller är avsedda att användas* i djurförsök.

Med försöksdjur avses även djur som har använts eller har varit avsedda att användas i djurförsök och som förvaras på en anläggning eller i ett annat förvaringsutrymme för försöksdjur.

1 c §⁴

Med djurförsök avses användning av djur för

1. vetenskaplig forskning,
2. sjukdomsdiagnos,
3. utveckling och framställning av läkemedel eller kemiska produkter,
4. undervisning, om användningen innebär att djuret avlivas, utsätts för operativt ingrepp, injektion eller blodavtappning eller om djuret orsakas eller riskerar att orsakas lidande, samt
5. andra jämförliga ändamål.

Med djurförsök avses också framställning av djur med förändrad arvsmassa, om gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder används.

Med djurförsök *enligt denna lag* avses också framställning av djur med förändrad arvsmassa, om gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder används *samt, i de fall djur kan orsakas lidande, bevarande genom avel av en stam av djur med förändrad arvsmassa med bibehållande av djurens genetiska egenskaper.*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål (EUT L 276, 20.10.2010, s. 33, Celex 32010L0063).

² Lagen omtryckt 2003:1077.

³ Senaste lydelse 2006:809.

⁴ Senaste lydelse 2006:809.

13 §

När djur förs till slakt och när de slaktas, *skall* de skonas från onödigt obehag och lidande.

När djur förs till slakt och när de slaktas *ska* de skonas från onödigt obehag och lidande. *Detsamma gäller när djur avlivas i andra fall.*

19 a §⁵

För att få använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur fordras tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Ett tillstånd får återkallas.

I tillståndet ska anges

1. den fysiska person som är innehavare av tillståndet eller, om innehavaren är en juridisk person, en ställföreträdare för denne, och

2. de personer som innehar de funktioner som anges i 20 § första styckena 1 och 2.

Vid tillståndsprövningen *skall* särskild hänsyn tas till om den sökande kan anses lämplig att bedriva verksamheten och om de anläggningar *i vilka* verksamheten *skall* bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Vid prövning av tillstånd till uppfödning av försöksdjur *skall* hänsyn också tas till behovet av sådana djur.

Vid tillståndsprövningen *ska* särskild hänsyn tas till om den sökande kan anses lämplig att bedriva verksamheten och om de anläggningar *som* verksamheten *ska* bedrivas *i* är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Vid prövning av tillstånd till uppfödning av försöksdjur *ska* hänsyn också tas till behovet av sådana djur.

19 b §

Den person som avses i 19 a § andra stycket 1 ska se till att verksamheten bedrivs enligt denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen samt de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om uppgifter som ska genomföras enligt första stycket och om utbildning och kompetens som ska finnas vid utförandet av sådana uppgifter.

⁵ Senaste lydelse 2007:362.

20 §⁶

Vid verksamhet som avses i 19 a § skall det finnas

1. *föreståndare* som ansvarar för verksamheten *och som har godkänts av den myndighet som regeringen bestämmer,*

2. *veterinär* som ger råd och anvisningar om hur verksamheten skall bedrivas och som bistår vid behandling av djuren, *och*

3. *för verksamheten tillräckligt stor personal* som har den utbildning och kompetens som behövs för verksamheten.

Föreståndaren och veterinären skall se till att verksamheten bedrivs enligt denna lag och enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om vad som skall gälla för föreståndare och veterinär och om den utbildning och kompetens som personalen skall ha.

Vid verksamhet som avses i 19 a § ska det finnas

1. *en eller flera föreståndare* som ansvarar för att bedriva verksamheten,

2. *en veterinär eller, när det är lämpligare, en annan kvalificerad expert* som ger råd och anvisningar om hur verksamheten ska bedrivas och som bistår vid behandling av djuren,

3. *personal som är tillräckligt stor för verksamheten och som har den utbildning och kompetens som behövs för verksamheten, och*

4. *ett djurskyddsorgan som ger råd till personalen i frågor om djurskydd och övervakar verksamheten från djurskyddssynpunkt.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om vilka uppgifter och vilken utbildning och kompetens som en föreståndare, en veterinär eller en expert ska ha och om vilken utbildning och kompetens personalen ska ha.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om djurskyddsorganets uppgifter och sammansättning.

21 §⁷

Användningen av djur i djurförsök skall godkännas från etisk synpunkt av en *djurförsöksetisk nämnd* innan användningen påbörjas.

Utöver tillstånd enligt 19 a § krävs för användning av djur i ett djurförsök godkännande från etisk synpunkt av en *regional djurförsöksetisk nämnd* innan använd-

⁶ Senaste lydelse 2007:362.

⁷ Senaste lydelse 2007:362.

Vid prövningen av ett ärende skall nämnden väga försökets betydelse mot lidandet för djuret.

Nämnden får bifalla en ansökan om djurförsök endast om en sådan användning kan anses angelägen från allmän synpunkt och förutsättningarna i 19 § 1–3 är uppfyllda.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om godkännandet samt föreskrifter om undantag från kravet på godkännande.

ningen påbörjas. Vid prövningen av ett sådant ärende ska försökets betydelse vägas mot lidandet för djuret.

Försöket ska utifrån graden av lidande hos djuret klassificeras i någon av kategorierna terminal, ringa svårhet, måttlig svårhet eller avsevärd svårhet.

En ansökan om djurförsök får bifallas endast om en sådan användning av djur kan anses angelägen från allmän synpunkt och förutsättningarna i 19 § 1–3 är uppfyllda.

Vid prövningen av ärendet ska det även beslutas om försöket ska utvärderas i efterhand.

En djurförsöksetisk nämnd får återkalla ett godkännande enligt första stycket om djurförsöket inte utförs i enlighet med godkännandet.

21 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- 1. ansökan om användning av djur i djurförsök, och*
- 2. undantag från kravet på godkännande av djurförsök.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

- 1. prövningen av ett ärende om godkännande av djurförsök, och*
- 2. utvärderingen i efterhand av godkända djurförsök.*

21 b §

Det ska finnas en central djurförsöksetisk nämnd som ska

- 1. pröva överklaganden enligt*

37 a § första stycket av en regional djurförsöksetisk nämnds beslut, och

2. utföra en sådan utvärdering i efterhand som avses i 21 § fjärde stycket.

21 c §

Den centrala djurförsöksetiska nämnden ska bestå av en ordförande och sex övriga ledamöter. Av de övriga ledamöterna ska fyra ha vetenskaplig kompetens och två vara lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen. Ersättare för ledamöterna får utses.

Ordföranden och den eller de som utses till ersättare för ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Ledamöter och ersättare ska utses av regeringen för en bestämd tid.

21 d §

Den centrala djurförsöksetiska nämnden är beslutförför när ordföranden och minst tre ledamöter med vetenskaplig kompetens och minst en lekman är närvarande.

Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal, när ett ärende avgörs.

Nämnden är beslutförför med ordföranden ensam vid

1. förberedande åtgärd,
2. rättelse av skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende,
3. annat beslut som inte innebär något slutligt avgörande av ett ärende, och

4. prövning av en fråga om avvisning eller avskrivning av ett ärende.

Ordföranden får överlämna sådana uppgifter som avses i andra stycket till en föredragande vid nämnden.

21 e §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om den centrala djurförsöksetiska nämnden.

22 a §

Den som fångar försöksdjur som är viltlevande ska ha den utbildning och kompetens som krävs för uppgiften. Vid infångandet ska metoder användas som inte utsätter djuren för onödigt lidande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan utbildning och kompetens och sådana metoder som avses i första stycket.

23 §⁸

Den som föder upp, förvarar, tillhandahåller eller använder försöksdjur ska märka djuren samt upprätta instruktioner för och föra anteckningar och lämna upplysningar om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som föder upp, förvarar, tillhandahåller eller använder försöksdjur ska

- 1. märka djuren,*
- 2. upprätta instruktioner för verksamheten, och*
- 3. föra anteckningar och lämna upplysningar om verksamheten och djuren.*

36 b §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 22 a § andra stycket.

Om gärningen är ringa ska den inte medföra ansvar.

Om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken, ska den inte medföra ansvar enligt denna paragraf.

⁸ Senaste lydelse 2007:362.

37 a §

En regional djurförsöksetisk nämnds beslut i ett ärende om godkännande av användning av djur i djurförsök och om återkallelse av ett sådant godkännande får överklagas till den centrala djurförsöksetiska nämnd som anges i 21 c §.

Den centrala djurförsöksetiska nämndens beslut får inte överklagas.

38 §⁹

En statlig förvaltningsmyndighets beslut i ett enskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

1. enligt denna lag,
2. enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, eller
3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

En statlig förvaltningsmyndighets beslut i ett enskilt fall får, i andra fall än vad som sägs i 37 a §, överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

1. enligt denna lag,
2. enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, eller
3. enligt de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:1254) om officiella veterinärer.

Den myndighet som förordnat den officiella veterinären ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av en statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för beslut av en djurförsöksetisk nämnd som överklagats före den 1 januari 2013.

⁹ Senaste lydelse 2009:1256.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen
(1988:534)*Regeringens förslag**Reservanternas förslag*

21 c §

Den centrala djurförsöksetiska nämnden ska bestå av en ordförande och *sex* övriga ledamöter. Av de övriga ledamöterna ska fyra ha vetenskaplig kompetens och *två* vara lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen. Ersättare för ledamöterna får utses.

Ordföranden och den eller de som utses till ersättare för ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Ledamöter och ersättare ska utses av regeringen för en bestämd tid.

*Regeringens förslag**Reservanternas förslag*

21 d §

Den centrala djurförsöksetiska nämnden är beslutförför när ordföranden och minst tre ledamöter med vetenskaplig kompetens och minst en lekman är närvarande. Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal, när ett ärende avgörs.

Den centrala djurförsöksetiska nämnden är beslutförför när ordföranden och minst tre ledamöter med vetenskaplig kompetens och minst en lekman är närvarande. Ledamöterna med vetenskaplig kompetens ska alltid vara i flertal, när ett ärende avgörs. *Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.*

Nämnden är beslutförför med ordföranden ensam vid

1. förberedande åtgärd,
 2. rättelse av skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende,
 3. annat beslut som inte innebär något slutligt avgörande av ett ärende,
- och

4. prövning av en fråga om avvisning eller avskrivning av ett ärende.

Ordföranden får överlämna sådana uppgifter som avses i andra stycket till en föredragande vid nämnden.

BILAGA 4

Reservanternas lagförslag

Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs att det i djurskyddslagen (1988:534) ska införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Reservanternas förslag

4 a §

Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

BILAGA 5

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 24

Motion	Motionärer	Yrkanden
24. Motioner som bereds förenklat		
2011/12: MJ216	Elin Lundgren (S)	
2011/12: MJ230	Amir Adan (M)	
2011/12: MJ279	Gustav Nilsson (M)	
2011/12: MJ305	Louise Malmström och Thomas Strand (båda S)	
2011/12: MJ308	Emma Henriksson (KD)	1–4 och 7
2011/12: MJ328	Helena Bouveng (M)	
2011/12: MJ346	Mikael Oscarsson (KD)	
2011/12: MJ376	Matilda Ernkranz m.fl. (S)	13
2011/12: MJ393	Lotta Finstorp (M)	
2011/12: MJ415	Cecilia Widegren (M)	2, 5 och 10